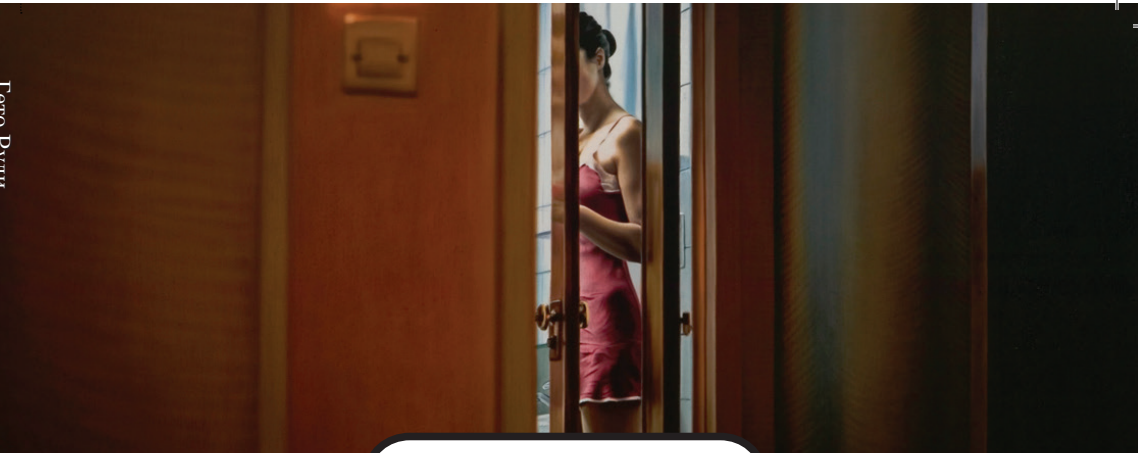

Гето Руди

Гето
Руди

Гето Руди или, меѓу нас кажано, Дејан Василевски – скопјанец од 1975 година и страстен истражувач на европските градови. Несуден професор по македонски јазик и литература, а среќен како лектор. Магистер по комуникации и вљубеник во радиото, реге-музиката, фудбалот и пишаниот збор. Првата книга му е збирка хаику-поезија („Партија шах“, заедно со Теа К.), а „Можеше да биде и реми“ му е дебитантско прозно остварување. Третата – којзнае што...

Можеше да биде и реми

Добитник на наградата „Новите!“ за 2017

КАТАПУЛТ

слика на корицата: Damian Loeb

Можеше да биде и реми

ТЕМПЛУМ

ТЕМПЛУМ

Издавач: Темплум (www.templum.mk)
Уредник на едицијата: Никола Гелевски
Уредник: Иван Шопов
Графичко уредување и дизајн: Кома
Лектор: Дејан Василевски (Гето Руди)
Тираж: 300
Печати: Пропоинт, ул. 1520 бр. 12а, Скопје

Благодарност до Комерцијална банка АД,
која го помогна доделувањето на наградата „Новите!“

комерцијална банка ад скопје

CIP – Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека
„Св. Климент Охридски“, Скопје

821.163.3-32

ГЕТО Руди

Можеше да биде и реми / Гето Руди. - Скопје : Темплум, 2017.
- 98 стр. ; 18 см. - (Едиција Катапулт / Никола Гелевски)

Вистинското име на авторот: Дејан Василевски

ISBN 978-608-4658-99-3

COBISS.MK-ID 105537546

Можеше
да биде
и реми

Гето Руди

ТЕМПЛУМ
Скопје, 2017

СОДРЖИНА

Предупредување	7
ЕДНОСТАВЕН ДЕН	9
Едноставен ден	10
Преку мостот	17
Административецот Ацо	24
Марко	33
Остров	40
Ветрот и детето	42
Бон крцка	45
СКОПЈЕ	47
Три навраќања на мотивот клупа	48
Или јас	52
Приказни за велосипедот	53
Велам	57
Запис	59
Кружниот тек во Сент Никол	60
Топло/ладно	61
Подочниците	62
Сидовите	63
Полжав	64
Гилберт	65
Џеронимо	66
Калоспинтехромокрена	67
Забава	68

Перон	69
Снегот (дење)	70
Снегот (ноќум)	71
Верба	72
Сродност	73
Синестезија	74
Жар	75
Вртелешка	77

СМРТ И НЕШТО ПОМЕЃУ 79

Кажувањето на Еразмо	80
Аргур	83
Под кипарисот	84
Преку ѕидот до слободата	85
Маргини	86
Белутрак	87
Дежа ви	88
Крик	89
Безделник	90
Поглед	93
Продолжение на островскиот манифест	94

ВИСТИНАТА 97

ПРЕДУПРЕДУВАЊЕ

Сите настани, случки, доживувања и ликови што се среќаваат во расказите (обидите за приказни, минијатурите, литературните хибриди) се измислени. Сè е производ на болната имагинација на авторот, ако така може да се именува запишувачот. Да. Можеби тоа е посоодветен збор. Запишувачот се извинува искрено и од сè срце.

Предупредување од запишувачот: Напишаното по ливчињата, во тефтерот, во книжевниот подлисток, во списанието, во книгата, во „Микрософт вордот“, на интернет-просторот или на цеде-ромот не се препорачува за читање од страна на луѓе со срцеви болести, хронична шизофренија и хипохондрија. Читањето е забрането особено за оние што имаат тажна болка во срцето и тегоби во главата.

Најстрого се забранува текстовите да ги читаат оние што критички ги анализираат, оценуваат или бараат смисла во нив. Текстовите се препорачуваат за луѓето кои немаат што да прават во слободните часови, за оние што не им е здодевно да читаат за секојдневни личности во секојдневни ситуации и за оние што се возат во приватна дваездвојка од Геге до Центар. Запишувачот не ја презема одговорноста за последиците.

Благодарам

ЕДНОСТАВЕН ДЕН

ЕДНОСТАВЕН ДЕН

„Леле, колку е гласен будилников!“ се будеше од сонот сосем обичниот скопски младич од населбата Карпош 3, „одењево во радио рано на сабајле станува ептен напорно. Што убаво ќе ми беше да си поспиев уште малце.“

Не му се стануваше од топлиот брачен кревет во којшто спиеше сам. Се подигна на раце и погледна низ прозорецот. Таму, надвор, ветрот ги виткаше голите гранки, си ја испробуваше силата. Сигурно беше многу студено. Ноември си ја бркаше својата работа.

:10:

Полека се извлекуваше од постелата и размислуваше како најбргу да ги изврши утринските работи. Се довлечка до кујната, ја вклучи најмалата плоча од шпоретот и стави вода во ѓезвето. Потоа отиде во бањата да се измие. Сосем случајно, тоа не го правеше речиси никогаш, се погледна во огледалото. Си го виде ненаспаниот лик. Неговата бушава коса денеска беше сплескана како детелина со четири листа, натискана во хербариум, заборавен со години. Од седмо одделение? Кога ли беше тоа?

Една долга лузна, длабока како бразда при пролетно орање, велеше дека цела ноќ спиел на работ од перницата. Претходно, додека ја имаше големата (пердвестата), постојано се жалеше кај своите родители дека изутрина, кога ќе стане од креветот, го болат ушите. Мајка му велеше дека тоа се случува од премногу спиење. Не ѝ веруваше.

Затоа си најде друга, малецка. Од неа беше презадоволен. Секаде ја носеше со себе, па дури и тогаш кога се подготвуваше за летување, во големиот ранец, на дното ја ставаше својата омилена „перница“.

Вчера остана долго во ноќта. Најпрвин ги читаше „даблинците“ на Џојс, а потоа му дојде мислата и седна на работната маса за да ја претвори во расказ. Очите го печеа како никогаш дотогаш.

„Ич не се наслав. Барем уште пет минути да поспиев...“, не дорече. Фрли неколку раце студена вода врз лицето, ја стави четката за заби во устата и се врати во кујната да го доправи кафето. Водата веќе вриеше и тој го тргна ѓезвето настрана. Во празниот филџан стави една лажичка кафе и една лажичка шеќер. Полека сипуваше со левата рака, а со десната ја мешаше смесата од кафе, шеќер и врела вода. Четката ја држеше со забите. Потоа стави малку млеко и цимет. Го заврши ритуалот и кафето беше готово. Истрча накај бањата, зашто распенуваната паста за заби веќе му истекуваше по брадата.

:11:

Наутро секогаш доцнеше, па кафето мораше да го пие, спремајќи се. Тоа беше вообичаено за него. Се облекуваше набрзина и мислеше каква музика ќе пушта тој ден во етерот. На крајот, не смисли ништо значајно, само зема дваесетина дискови, оние што први му дојдоа при рака, ги стави во ранчето, го докрајчи кафето и излета низ вратата. Станот, како и секогаш, го остави неуреден, ист онаков каков што го затекна и вчера. А сепак, имаше уште три извалкани работи повеќе: лажичето, филџанот и ѓезвето.

:12:

Неколкучте зрнца шеќер што се истурија додека го правеше секојдневниот, пред сè, утрински ритуал не се ни забележуваа помеѓу дамките на шпоретот. Токму вчера, за ручек, си ги пржеше колбасите што му ги даде вујко му, којшто имаше мало, но солидно снабдено колонијалче близу до пазарот, па често му даваше понекоја храна (како на куче?!), а тој со сласт си ја спремаше и си ја јадеше. А кога има колбаси за јадење, како вчера, е тогаш ги консумира во огромни количества, заедно со половина килограм компири, кечап, мајонез, оригано, малку туршија и една чаша пивце. На крајот, прејаден, чешкајќи си го мевот, тоа го имаше научено од постарите, и чешкајќи ги забите, го мрзеше да ги измие садовите, да ги истресе трошките (тие толку интересно летаат од петтиот кат!) и да ги истрие дамките на шпоретот од пржењето колбаси и компири. И затоа, кој да се грижи за ронките шеќер што останаа на студената плоча и за светилката којашто остана вклучена во бањата.

Ја заклучи вратата двапати, па инстинктивно го притисна копчето за да го повика лифтот. Над копчето светеше црвеникаво светленце што значеше дека лифтот е зафатен. „Ту, бе, заборавив да спремам нешто за јадење. Пак ќе гладувам до еден...“, си коментираше за себеси. Брзаше по скалите надолу и се разминуваше со старите бабички, кои носеа тазе леб, пресно кисело млеко и утрински весник. Тие утринава станале пред него. Впрочем, имало ли утрина кога станал пред нив? Ги поздрави со „добро утро“. Секогаш беше учтив со станарите од зградата во која живееше привремено. Тие го сакаа поради тоа. Меѓу себе постојано си зборуваа дека е добро воспитан, а на баба му, којашто живееше кат подолу, во попладневните муабети на

блиската клупа, онаа првата до градинката, под крошните на градинката, ѝ велеа дека е прекрасно момче. „Само нека си ги спасри малку панталоните, многу му се широки!“ тоа им се чинеше единствената негативна работа на него. Така си говорела бабичките. Кога ги одмина, веќе беше стигнал до третиот кат, го жегна нешто во стомакот. „Повторно ќе гладувам до еден“, си ги провери џебовите и пронајде дваесет и седум денари, „ебати работата!“

Излезе на улицата и ветрот го шибна силно по сувото лице. Наеднаш се расони. Му текна каде пошол, а и да не му текнеше, патот го знаеше и тогаш кога мислите му беа најдалеку од улицата по која се движеше и од валканиот град. Почна да размислува на дневните обврски, имаше илјада работи за „бркање“ и тоа го изнервира зашто беше свесен дека нема шанси да ги заврши сите денеска. Покрај него се појави поштата и тој отиде да го испрати писмото што го заврши уште завчера. Стигна до шалтерот за меѓународни пратки, изгледаше некако занесено, загубено во размислувањата, па мигновно ги остави писмото и дваесет и пет денари и тргна наназад. Не рече ни збор. Единствено промрмори нешто длабоко во шалот, нешто како: „Поштенското сандаче ми стои празно со недели...“

Минуваше покрај маркетот во којшто претходно беа пазареле старите бабички. Ја вовре раката во џебот, ја пронајде металната пара од два денари и уште еднаш му пролета мислата дека ќе гладува „до еден“. Полека, со одмерени чекори, едноставно, таков му беше одот, колку и да доцнеше никогаш не одеше брзо, значи полека стигнуваше до високата црвена зграда. Таму го пречекаа неколку

:14:

кучиња-скитници. Не му лаеја како на другите минувачи. Со нив беше стар другар. Ги галеше, милно им зборуваше, понекогаш им даваше корка од сендвичот, што, за жал, не го подготви утринава. Најмногу го сакаше она, шареното, на кое задните нозе му беа речиси парализирани. Знаеше! Истото му се случуваше и на неговиот лабрадор. Го однесе на ветеринар. „Од крајниците“, му велеа, „не му давај да пие ладна вода и нека не останува предолго надвор. Зима е.“ Неколку денови го носеше на терапија, му ставаа инјекции, потоа пак сè беше во ред, пак трчаа заедно по кејот на Вардар. (Но, подоцна почина од канцер на простатата, операцијата беше неуспешна. Маки.) Ја поздрави глутницата и тие тргнаа по него. Секогаш така сложно си одеа како верна дружина до булеварот. Таму ги оставаше, ја прескокнуваше оградата, на која, патем, исцепи два пара сомотски панталони, па потоа баба му мораше да ги крпи, и продолжуваше од другата страна на булеварот. Патот што го водеше до пазарчето уште повеќе го задлабочи во размислувањата. Расказот што го пишуваше синоќа. Се присетуваше на одделни пасуси, ги обликуваше, ги средуваше или, пак, ги отфрлаше. Ваквите мисли секогаш правеа да не знае колкав пат изминал. Не забележа кога го помина зданието на Топлификација, не забележа дека веќе навлегол во комплексот згради на Студентскиот дом.

Ги растера мислите кога го притисна копчето, вторпат утринава, за да го повика лифтот. Се загрижи дека ќе треба да го чека десетина минути. Во Домот лифтовите функционираа очајно. Исфрли една кратка пцост. Имаше лошо претчувство дека ќе мора да се качува петнаесет

ката. И уште еднаш щостите излегуваа од неговата уста. Му се провере и мислата за празниот стомак. „Ќе гладувам до еден!“ Знаеше што го чека, па затоа тргна по скалите, вторпат утринава, само што сега мораше да оди нагоре. Се качувал така неколкупати. Ги броеше скалите што остануваа зад него. Секој дел по еднаесет и два дела за еден кат. Чувствуваше како ранчето, полно со дискови, му станува сè потешко. Однатре му надоаѓаше топлина и му стана јасно како ден дека ќе се препоти додека да стигне до врвот. За да не го заморуваат мислите околу стотиците скали што мораше да ги искачи и секогаш зафатениот лифт (другиот константно беше расипан), за да не го заморуваат голите, сиви сидови од зградата и студеното време, избега кај својата девојка.

:15:

Се мушна во нејзината постела и ја прегрна. Таа сè уште спиеше. Во загреаното дувло го чувствуваше жешкото сонливо тело. Добропознатиот поривен мирис, оној што го има жената изутрина, оние феромони што се појавуваат само тогаш, тие надразнувања на сетилата во врелата постела го опиваа и тој задрема.

Се разбуди кога завршија скалите. Најпосле стигна. Овде горе ветерот шибаше посилено отколку на неговата улица. Го удри директно однапред, му ја развеа на сите страни бушавата, црвено бојадисана коса и му ги распавта шалот и палтото, што го раскопча уште на вториот кат. Потта од долгото качување што обилно се беше појавила по неговите лице и тело направи веднаш да го полазат трпки. Ветрот добро ја играше својата улога. Тргна накај вратата од радиото. Но, најпрвин требаше да го измине

балконот што ја даваше оваа прекрасна глетка. Целиот град. Огромното Скопје на дланка. Асфалтни улици и булевари, бетонски згради, паркови, игралишта; линии и правоаголници, правилно ишпартани полиња. Да можеше би полетал од балконов, би го облел целиот град, би го оставил силниот ветар да го понесе на своите крилја. Само кога би полетал од оградава. Еден, единствен, обичен скок. Еве вака.

:16:

ПРЕКУ МОСТОТ

Треба да се премости „Кенеди“, за да се стигне во Боел. Пеш, тоа е речиси невозможно. Широка е Рајна, а зиме толку суво и студено. Не се оди пеш накај Боел. Со бус, со трамвај или со метро е многу поаметно. Најпрвин тргнуваш од Попелсдорф, населбата каде што живеам сега, па патуваш до Хауптбанхоф, главната железничка станица и центарот на сè што почнува и завршува во Бон, исто како и во сите други германски градови. Човечката црвоточина извира од секој германски хауптбанхоф.

:17:

Оттаму до Боел со првиот трамвај/метро што ќе најде. Првин куса прошетка околу стариот дел на градот, оној најзбиениот дел, на почетокот Берлинер плац, па хотелот „Европа“, секси-шопот „Беате Узе“¹, покрај куќата на Бетовен, до единственото реге-место во градот „Драј раум вонунг“ и преку големата вода директно на главната станица на Конрад Аденауер плац во порано малото гратче Боел, а денес дел од Бон. Место поевтино од скапиот административен центар, место каде што живуркаат голем број балкански гастарбајтери.

1 Беате Узе (Beate Uhse, 1919 – 2001) била член на Вермахтот во Втората светска војна. Во 1994 година нејзиниот авион бил соборен и таа паднала во заробеништво под британската војска. По војната се преселила во Фленсбург, каде што во 1961 година го отворила првиот секси-шоп во светот. Денес, компанијата „Беате Узе“ е една од најголемите на пазарот за еротски производи и еден од педесетте најдобри германски брендови.

А мене патот ме наведе токму натаму. Од едни стари модси², кои ги запознав во клубот „Блоу ап“, место каде што се собираше старата бонска багра и каде што при секое влегување морав да покажувам пасош, наслушнав дека единственото место каде што може да се купи плоча (тука не мислам на новите плочи што можат да се најдат во секој „Кауфхоф“, туку на стари плочи, што можат да се набават кај Тошо) е некоја стара куќа во Боел и дека местото не се наоѓа толку тешко. „Изгорен“ да најдам реге-плочи и да си ја закрепнам кривката фонотека со реге, толку ми требаше.

:18:

(Иако можев да отидам и до јужните предградија на Келн, „дувлото“ на квалитетниот реге-звук од Германија, местото од каде што потекнуваат Џентлмен и Инго, човекот кој ја создаде веројатно најпознатата германски реге-дружина „Поу Поу мувмент“. Таму реге-плочите се продаваа во станови и немаше официјален реге-шоп, цените беа багателни, особено сингловите, но главниот реге-промотор, некојси Хасан, не ми звучеше доволно уверливо, кога му се јавив на фиксен телефон, откако успеав да го најдам неговиот број од некои надувани клинци во погореспоменатиот „Драј раум...“, за да ме примам во своето „дуvlo“ и да потрошам стотина евра. Никогаш не знаеш кај кого влегуваш дома, нели? А како стигнав до Хасан? Е, тоа е веќе друга приказна.)

Работните обврски ме држеа во неизвесност цела недела, никако да најдам време да прескокнам преку реката,

2 Да се консултира автобиографскиот графички роман „Модси“ на Тоби Дамен во издание на „Комико“ од Нови Сад.

а во мислите хаос, ќе го најдам ли местово, ќе има ли реге-плочи, ќе бидат ли евтини и другите „детски болести“ што никогаш не ги прележува ниеден фонофил. Болест, тоа ти е.

Саботно, се спремив, си ја земав фамозната чанта со растафаријанскиот лав (црните чанти што ги делеа на единствениот попис во самостојна Македонија во 2002 година, на која беше насликан лавот над лавовите, што ја добив како подарок од Томче Рутбој), во џебот стуткав некоја стотка, се разбира европска, и тргнав во потрага по плочи. Горедолу имав некоја улица во главата, каде треба да барам, и од Конрад Аденауер плац, се вратив малку наназад накај реката. Токму кај старите куќи, наспроти локалниот Ратхаус, што сега е претворен во музеј. Се пикнав во првата уличка, но немав среќа, знаев дека куќата каде што се продаваат половни плочи треба да гледа накај реката, но по должината на главната улица имаше едно чудо улички. Хух, ќе биде ова пеколен ден, си мислев. А студот гризеше. Влегов во втората, во третата и, оп, во следната се појавија некои кутии во далечината. Велам, ова е или некоја зарзаватчилница или моите плочи се. А тешко дека е зарзаватчилница во овие збутани улички.

Рустично, барокно, куќата беше навистина стара можеби век или два, не знам, не се разбирам од архитектура. Приземјето целосно преуредено и направено во една голема просторија, со големи тешки, дрвени влезни врати и дрвени потпорни ѕидови. На катот и на мансардата веројатно живееше и сопственикот на оваа продавница за стари плочи. Манфред, како што дознав малку подоц-

:20:

на. А потоа, мачење... тој не знае англиски, а јас слаб со германскиот. На крајот, некако се објаснивме. Нашето тврдо лингвистичко реге во Германија тешко се разбира. Кај нив се вели р-у-е-г-е-ј, доколку морам да употребувам фонетика. Таа огромна просторија, еве нека бидат 50-60 квадратни метри, беше зарупана со плочи. Всушност, не беше затрупана, затоа што сопственикот имаше сè перфектно подредено по абecedен редослед и именувано по музички жанр, така што и лаик одлично се снаоѓаше во просторот. Но, сликата дека плочите извираат од сите страни постојано ми беше во главата. На сидовите имаше прегради, а во нив книги, којзнае дали се продаваа. Стари, многу стари корици сиркаа од сидовите. Меѓу нив, слики, веројатно репродукции... Ван Гог, Рембрант, Хиеронимус Бош, Мунк...

Одделот р-у-е-г-е-ј, доколку го изговараме, или reggae, ако го читаме, се состоеше од една поголема дрвена кутија, две третини од неа исполнета со плочи. Првичното разочарување, затоа што има премалку реге-плочи, го надвладаа изненадувачка радост, затоа што на прво прегледување, тоа беа навистина квалитетни наслови од времето кога регето ја добиваше интернационалната слава во името на Боб Марли, но и нови, современи наслови, што сега се вртеа по светските реге-листи, како Џуниор Гонг, Лучијано, Ентони Би или Протеже од Јамајка или Џентлмен и Албороси, претставниците на белото европско реге. Хо-хо-хо, ќе се полни растафаријанската чанта пред Нова година.

Откако „студениот“ Германец Манфред се привикна на ситуацијата и процени дека сум „безопасен странец“,

малку се опушти во разговорот и покани со пиво. Подготвен од дома со сендвичи (гастарбајтерска работа), јас понудив храна и така се отвори работата. Пивце, сендвич и реге на грамофонот, а сепак се вртеа муабети за светскиот, германскиот, југословенскиот и македонскиот рокенрол. „На времето“, како напреден младинец (регето во мојот живот дојде многу подоцна), бев добро поткован за ју-сцената, тема што сопственикот на продавницата особено го заинтересира. Верувале или не, тој немаше ни една плоча од ју-рокот во таа негова музејска колекција. И не можеше ни да претпостави за што му зборувам.

- Чекај малку, сакаш да кажеш дека не си чул ништо од нашата стара југословенска сцена - зачудено прашував јас, зашто не ми се веруваше дека во сите тие плочи кај него нема барем една „југотонка“.

:21:

- Ја, ја - Мани клатеше со главата и пиеше некое баварско пиво, зашто пивата од Северна Рајна Вестфалија, каде што беше залегнат Бон, беа едноставно катастрофални.

- Не си слушнал за бендовите „Азра“, „Екатарина Велика“, „Зана“ - продолжував.

- Најн. Никогаш во животот. И какви се тие групи што имаат само женски имиња. Да не имате такво правило таму кај вас, на Балканите - имаше поента муабетот на Мани, па морав да дообјаснувам некои работи.

- Не, не. Има најразлични имиња. Човеку, баш си смешен. Само тоа се моите омилени, затоа ги набројав први - возвраќав јас - имаше толку многу бендови на времето што нема да ни стигне цело деноноќие, за да ти го набројам и

да ти ги објаснам. Тоа се тие славни осумдесетти и деведесетти.

– Јаааа... – се развлече потврдното „да“ на Германецот.

– Еве ти, на пример... Имаше психомоди и електрични оргазми, имаше забранети пушења и бомбај штампии, имаше дел арно бендови, па мизари, архангели и лајбаси, партибрејкерси, хаустори и елвиси куртовиќи, лебови и солови... имаше сешто.

– Аба, дас ист ту мач инфо, маааан... – Манфред се факаше за главата од сите информации што му ги дадов.

– Можеш ли да ми пратиш малку од тоа мусик од твојот Скоп-ја.

:22:

– Се разбира дека ќе ти пуштам неколку есенцијални плочи по бус, кога ќе се вратам во Ск., затоа што така функционира тоа кај нас. Ти само ќе ги пречекаш на автобуска и ќе пуштиш некое дваесче – ја врзавме работата со Мани.
– Јааа?...

– Ја, ја, дваесче, цванциг ојро, ферштеен, ја...

Приказната привршуваше, пивските шишиња празни тропкаа на дрвениот под, дваесетина реге-плочи веќе беа во мојата чанта, а стотина евра во џебот на Манфред. На излегување, се загледав во една слика (Рембрант, Ван Гог, којзнае), силните бои на старото гратче од пред четири-пет века, калдрмената улица и на неа уличните светилки, кои свеќарот тукушто ги палеше. Веќе бев на таа улица. Ветрот го чистеше мирисот на старото дрво и на прашливите плочи од мене и го носеше оној на католичкиот Божиќ – марципан, ѓумбир и варено вино. Зачекорен по старата

калдрма, замаен од светилките во самракот, се гледав себеси во сликата од сидот во „зарзаватчилницата“ на Манфред. Појден низ вековите и стуткан во капутот, со студени трпки низ вратот и грбот, дали од страв дека зачекорив наназад во времето или од студениот декември, се почувствував како лик од расказите на Урошевиќ.

Побрзав да ја најдам главната улица на Боел и да влезам во новиот милениум.

АДМИНИСТРАТИВЕЦОТ АЦО

:24:

Градот беше полн со светилки, но луѓето ги немаше. Ноќ. Врнеше. Ситен, пролетен, опоен дожд. Погледнав низ прозорецот, булеварот блештукаше од вировите вода. Морав да излезам надвор. Го облеков мантилот и брзо се спуштив по скалите. Згазнав во првата баријка на пешачката патека. Водените крошни на дрвјата надвиснале над патеката. Аааа... капки ми ја мокреа косата. Велат дека дождот ги мие немилите настани од главата. А мене ми требаше токму тоа. Се присетив на песната „Singing in the rain“³. Одев на споредната улица полна со вирови и не внимавав каде ќе згазнам. Каде одев? Не знам. Единствено што сакав е да бидам сам. И бев. И долго одев. И дождот ме миеше.

По одредено време почувствував замор во нозете. Сепак, не бев човек кој може да пешачи долго. Од спортување, го одбирав спортот на телевизија, удобно сместен на софата. Па, и тогаш имав наострен молив во раката или обесен на увото, како славниот „пенкалција“. Покрај толкуте книги околу мене, не ми требаа тефтер или листови хартија за пишување. Тука секогаш беа маргините на кои поубаво се пишува. Никогаш не знаеш кога ќе те спотера мислата.

Ми требаше тивок и мирен бар. И јамајски рум, се разбира. Го забрзав одот за да стигнам во „Јамајка“. Тоа беше

3 Насловна тема од истоимениот филм, снимен во 1952 година.
Автор е Џин Кели.

реге-бар, никогаш полн, никогаш празен. Најчесто зачаден, без разлика колку луѓе имаше внатре. Мирисот потсетуваше на ирските пабови, мирис на дрво во кое со години се таложеле пиво, вино, виски, разни сосови и чад од цигари и пури. Се разбира, и човечка пот, најбитната состојка за квалитетен паб. И „Јамајка“ целата беше во дрво и личеше на пабовите од островот. Кога ќе влезеш низ главната врата пред тебе се испречува долгиот дрвен шанк со десетина барски столови припиени до него, а одлево и оддесно се простираат маси, столови и неколку сепареа на кошовите. На импровизираната мала бина малку влево од шанкот најчесто имаше бенд што свиреше кавери. А подолу се влегуваше во малото ходниче, па по скалите директно надолу до вецето, кујната и оставата. Долу постојано беше студен хаос. Празни гајби и гајби со празни шишиња од пиво и кока-кола расфрлени на сите страни, но вецето најчесто беше пристојно и мирисливо. Ретко се случуваше некоја пијана будала да го раскашави со својот измет.

:25:

Влегов внатре, го соблекох мокриот мантил и седнав на „моето“ сепаре, сместено во аголот од барот. Тоа беше најтемното и најоддалеченото сепаре од сè што се случуваше во „Јамајка“. Сакав да го разгледувам светот отстрана. Но, често знаев да поканам посетители кои дошле доцна и немаа каде да седнат. Сепак, имаше доволно место комфортно да се сместат седум-осуммина. Ако не им пречеше осамениот маргиналец, јас, тогаш немаа проблем да си поминат убава вечер. А мене, мене токму тоа и ми требаше. Материјал за набљудување!

Во барот го знаев единствено Џона, шанкерот. Но, и тој не се викаше така, туку јас му го измислив прекарот. Иако беше шанкер, а не келнер, тој ми го носеше пијалакот. Знаеше што да донесе и без да му кажам. Рум. А јас секогаш плаќав веднаш. Никогаш не знаев кога ќе ми стане мачно, спарно, саклет, едноставно да си излезеш од сопствената кожа, па веднаш ќе излетав надвор. Затоа, најубаво се чувствував кога сметките ми беа однапред средени.

- Ало, Џона, нов бенд денеска - реков, кога шанкерот ми ја донесе пијачката.

:26: - Да. „Кипарис“⁴ отидоа на турнеја малце... Да видат живот и они - покрај тоа што беше вработен во мојот омилен бар, Џона беше и промотор на реге-групи. Во овие матни времиња, мораше да се вади паричка на секаков начин.

- Ако, добро е тоа. Ни овие не се лоши - се (с)наоѓав во безличниот разговор.

- Ќе бидат и бољи.

Џона зборуваше премалку. Во суштината, тој беше работлив човек. Работата ја сакаше повеќе од зборувањето или барем јас мислев така. Кога ќе кажеше нешто, секогаш беше добро промислено, иако тоа од горенаведените реченици баш и не може да се открие. И јас малку зборував, затоа, пак, многу размислував и многу измислував. Но, тоа и не е толку важно. На крајот, сè изгледа залудно.

4 Всушност, „Кипарис“ се алтернативен рок-бенд од Скопје, кој твореше во периодот од 1994 до 1996 година. Авторот на горенаведениот запис е и иницијатор и творец на бендот. Во оригиналната постава беа уште и Деко на бас-гитара и Џевка на тапани, а подоцна членуваа и Зафо на гитара и Пенчо како вокал.

Новиот бенд беше во ред. Свиреше полека, смирено, домаќински. Свиреше некако... дождливо. Баш им се погоди времето. Хе-хех. Ги знаев сите ликови од барот. Секогаш истите. Не разговарав со никој од нив, а ни тие со мене, но секој од присутните имаше свое име и свој живот во мојата глава. Јас им ја пишував биографијата... Ама, види, види... чекај малку! Кој е оној што седи на барскиот стол на шанкот? Па, првпат го гледам досега! Аха, низок, речиси ќелав, кафеави испиени очи. Без никакви искри во нив. Небричен. Сигурно е буден повеќе од триесет часови. Мокар мантил, излитено сако. Пие евтино пиво. Хм, има интересен шал, кој нема никаква врска со остатокот од неговата облека. Да не го нашол некаде по пат, па го зел со себе, зашто повторно застуди деновие?... Доцни четириесетти години или можеби неколку години помлад, но изгледа напатено, премалено, изнемоштено, зашто службата си го сторила своето. Службеник во државната администрација. Секако не е од некоја банка, зашто изгледа премногу излитено за да биде некаковси банкарски чиновник. Да, да, сигурно е од прекубројната администрација. Со книшка или без? Овој пат, тоа нема да биде важно. Ќе го викам Александар... Алек, Алекс... Ацо. Ацо административецот – административецот Ацо.

:27:

Женет човек. Пригодна социјалистичка свадба со сите нишани, направена пред 18 години. Горе, на Водно, во Поштенското. Излитен црн костум, бела венчаница од тантела, кумови, сватови, многу гости. Спуштајќи се надолу со „тристачот“ со својата тазе женичка, двапати ќе направеше сообраќајна незгода, зашто такви беа свадбите на времето.

Се пиеше пиво, многу пиво, а имаше само едно. Сите го пиеја истото. И никојму ништо не му пречееше.

Не знаел што прави. Сакал да си го измени здодевниот живот. Оди на работа, врати се дома. Оди на работа, врати се дома. Секој ден, освен викенд, со приватната „двездвојка“ се вози по триесет и пет минути, а некогаш и повеќе. Дома – жената и двата сина. „Овој не учи ништо; тато, дај пари; ја отидов надвор; јадењето не е згреано!“ Жена му е полничка. Не, дебела. Со бојадисана коса. Црвена. Децата вистински вагабонти. Никој не може да се грижи за нив. Сами се снаоѓаат. Студено му е. Нема кој да му ги донесе влечките и весникот. Телевизорот не работи веќе неколку денови. Не стигнува да набави нов, а откако „трисачот“ отиде во пензија, не купи нов автомобил, па така нема како да го однесе расипаниот телевизор на мајстор. На раце не може. Тежок е. А мајстор да ти дојде дома, поскапо е. Мораше да стори нешто со својот живот. Еве, уште малку две декади сè е исто. Ја загуби косата. Сега го губи и умот. Најде љубовница. Ја сретна во приватната „двездвојка“. Ни таа не беше убава. Разведена. Немаше консумирано секс четири месеци. Ѐ требаше некој. Кој било. Го сретна Ацо. Тој не знаеше што да прави, ама мораше да биде решителен. Мораше да си го смени начинот на живот.

:28:

– Сакате да седнете? – рече Ацо.

– Благодарам – возврати таа.

– Одите дома? – очајнички го продолжуваше разговорот Ацо.

- Да - пресече жената.
- Како и секој друг претходен ден - се обидуваше да биде поблизок.
- Да - таа повторно беше скржава на зборови.
- Ацо - најпосле беше решителен тој.
- Матилда.

Тоа попладне Ацо подоцна од вообичаеното се врати дома. Го задржал шефот. Излажа. Чека покачување. Излажа. Знаеш како е во администрацијата. Излажа? Потоа, сè почесто доцнеште дома. Одеше кај Матилда и не размислуваше дали беше морален. Па, нему му беше, најпосле, убаво. А не беше ни единствениот на светот што имаше љубовница.

:29:

Арно ама, пред некој ден, жена му, дебелината, со црвена бојадисана коса, најде малку размачкан кармин на неговата кошула, тоа беше само една трошка. Но, во брак се толку време, па знае таа што е ова. Најпрвин не можеше да поверува дека нејзиниот мил Ацо има афера со друга жена. „Па, тој не е способен за тоа“, си помисли. Го чекаше да се врати од работа. Часовите минуваа и како сè повеќе чекаше, повеќе и размислуваше. А мислите се една многу опасна работа. Ацо го немаше. „А ако стварно има швалерка! Ќе видиш ти, курвариште едно!“ разлутено извика, но дома сè уште немаше никого. Вистински се растревожи. Ќе избега кај мајка си, ќе го удри со најголемата тава, ќе си најде и таа љубовник...

Ацо не стигна ни мантилот да си го соблече, ни чевлите да ги собуе... Брзо сфати што е работата кога таа, дебелината,

со црвена бојадисана коса, се стрча по него со ножот во рацете. Избега. Испотен, задишан и скиснат се врати кај Матилда. Ѐ објасни сè по ред. Зборуваше долго и темелно, не испушти ниеден детаљ, а таа не се осмели да го прекине ниту еднаш. Матилда не знаеше дека Ако има жена и две деца. За неа, тоа беше огромен шок. Неа повеќе ја интересираше мислењето на соседите и на опкружувањето, отколку што ги слушаше своите лични чувства. Знаеше што ќе мислат сите од станбениот блок, како ќе ја погледнуваат под око и како ќе шушкаат зад нејзиниот грб. Го избрка.

- Оди си! Ќе викнам полиција! - се развика таа.

- Добро. Ќе си одам.

:30:

Ако се плашеше од полицијата. Беше административец. Работеше во Агенцијата за што-ти-јас-знам-таму. Не му беа потребни проблеми со законот. Прво жена му, потоа Матилда, па сега уште и полицијата. Тоа ќе беше премногу за него и сè тоа да му се случи за едно попладне, за едно здодевно, врнежливо, нерасположено попладне. Скиташе три дена по градските улици. Пиеше (паричникот беше кај него, заедно со двете кредитни картички, но тенок беше со салдото, далеку е први), се криеше од дождот, спиеше кај што ќе стигнеше. Најчесто околу главната црква, со другите скитници. Се јави на работа и излажа дека е настинат. Ќе се врати за неколку денови. Влезе во „Јамајка“ за да се стопли и да се одмори малку. Парите му се при крај и не знае што да прави со себе. Да пие ли уште едно пиво? Јас ќе го честам. Едно, две, три... пет. А не знае кој го чести. Џона добро си ја врши работата.

Пијано ќе излезе од мојот омилен реге-бар (хммм, омилен и единствен). Ќе се струпологи во некое влажно и темно коше, полно со ѓубриште и со фрлени картонски кутии, што сè уште не ги собрале Циганите. Ќе го пронајде полициски „крајслер“. Таму некаде зад „Апче“, на оградата на Градежен. Нема да се спротивставува. Нема да може да се спротивставува. Ќе го однесат дома. Жена му, дебелината, со црвена бојадисана коса, расплакана и возбудена, ќе му ја соблече валкана и смрдлива облека, ќе го искапе и ќе го легне на креветот. Ќе му прости за сè. Ќе водат љубов, страсна и жестока, ќе водат љубов каква што не воделе десетина, можеби и повеќе, години. Ако ќе ја заборава Матилда уште истата ноќ. И двајцата ќе се вратат на стариот, меланхоличен живот. Ќе се обиде да го поправи телевизорот. Сам. Се разбира дека нема да успее. Постариот син ќе одлучи да не запише факултет, како што прават веќе сите денес. Ќе се вработи кај еден механичар во Геге. Уште една плата во семејството ќе го подигне малку стандардот дома. Така ќе им биде поубаво. И навистина ќе го мислат тоа. По неколку години, Ако ќе реши повторно да ризикува во животот, но не толку опасно колку со Матилда. Ќе земе кредит, „тоа зло на новиот век“ (негови зборови, заб. на запишувачот), и ќе му помогне на синот да отвори сервис за поправка на возила. Тоа ќе му биде одличен потег. Ќе живнат малку финансиски и ќе влезат во средната класа на граѓани. Хахахахаа... Средна класа на граѓани на Балканот?! (И мене малку ме зашеметија румов и регенцево што го свири бендов.) Толку за Ако. Толку за Матилда. Толку и за жена му. Дебелината, со црвена бојадисана коса. Онаа што ја сакаше. Онаа што го сакаше.

Јас ќе го докрајчам мојот седми или осми рум. Од ризницата на Хенри Морган. На дното од чашата ќе остане половично растопена коцка мраз. Полупијан ќе си го земам мантилот, ќе се поздравам со Џона и ќе му се заблагодарам за тоа што го направи за мене. Нема да му оставам бакшиш. И онака никогаш не го правам тоа. Ќе се вратам од споредната улица до пешачката патека и во мојот влез ќе си ја потпевнувам „Singing in the rain“. Булеварот ќе биде празен, заспан, а уличните светилки ќе танцуваат со призраците во маглината што се издигнува од студениот асфалт. Дождот сè уште ќе паѓа. Ќе си влезам дома, во мојот топол стан. Сам ќе се расоблечам и ќе си легнам на својот кревет.

:32:

Осамен.

МАРКО

Повторно седевме пред кооперација и пиевме евтино пиво. Јас и Марко. (Секако дека имаше и други луѓе, но овој запис е само за Марко, зашто секогаш го нема кога ми треба.) Полемизиравме како и обично (малку поезија, малку проза, нови филмови, нова музика, филозофија), а тоа веќе стануваше здодевно. Но, што друго да се прави во петок навечер во градот кој ужива во својата едноличност? Градот кој во јули и август е празен и нема луѓе во него. Како Чернобил. Улиците се празни и напуштени. Луѓето си го фатиле својот пат, кој и да е тоа... а Скопје мрее во спуреноста. Зар има нешто попатетно од празнењето шишиња?...⁵ Иако знаеме дека утрината, односно она време утредента кога ќе се разбудиме, колку и да покажува часовникот, ќе бидеме сварени како виршли од ноќта што заминала, а сепак секоја вечер одново и одново го правиме истото.

:33:

- Еј, пеерче, еден пријател прави забава - рече Марко, отворајќи го второто пиво - сакаш да идеме таму?

- Ќе има ли нешто конкретно? - прашав јас, исто така низ мојата прва голтка, онаа најубавата, каде што се собрани сите вкусови и мириси на пивото од зелено шише.

- Их, сигурно! - одговори тој, правејќи го истото што го направив и јас.

⁵ Реченицава егтен потсетува на еден стих од Џони Штулик (...i obicno trijeznim boce što ih moja stara sprema..., од песната „Doviđenja na vlaškom drumu“ од албумот „Kao i jučer“).

Не ја менувам, нека остане така. Кој слуша денес „Азра“?!

- Ајде - реков одлучно, станав од празната гајба и се обидов да го допијам пивото во една голтка. Сепак, не успеав во тоа. - Ај, за дваес минути, хех. - Едноставно, пивото не лизгаше овој пат, изгледа беше премногу жешко (пивото/ времето).

:34: Тргнавме пеш, немавме како поинаку. Од кај „Мики“, колонијалчето во кулата наспроти атентатот на Киро, сите патишта беа блиски, ако журката е некаде во Центар, па нека е и Аеродром или Тафталиџе, нема да ни биде проблем да го испешачиме растојанието со муабет и пиво. А земавме и неколку пива за по пат, се разбира. Не знаев каде се наоѓа куќата/станот, каде што имаше забава, па го прашав Марко дали е далеку. Да стопираме, ако не. Тој само мудро се смешкаше. Типично мистично од негова страна. Одевме и разговаравме. Ранците на грбот и пивото во рака. Низ разговорот, минути и минути подоцна, можеби час и повеќе, ми надоаѓаше некое чудно чувство дека патот ме води на познато место.

Во еден момент, оддалеку наслушнавме џагор. Стигнавме до куќата од којашто трештеше премногу гласна музика. Запијанети млади, распрскани на сите страни. Изгледаше како оваа журка да почнала веќе одамна. Или ние доцневме многу. Тоа се чувствуваше од леснотијата на ранецот. Во него тропкаа само празни шишиња. (Па, утре треба ли да се земе кауција кај „Мики“.) И покрај сè, имаше нешто чудно во целата ситуација. Во луѓето, во музиката и во локацијата. Не е за верување, тоа беше старата куќа во која живеел пред една декада! Мислев дека тука не живее веќе никој којзнае колку долго време. Ние се отселивме

пред цели седум години. Целото место требаше да биде запуштено, ама дворот беше прекрасно уреден, фина тревичка подрасната и прецизно искосена. Живата ограда аголно поткастрена, сето тоа убаво омеѓено и сè направено со стил. Дотерано за мерак. Фасадата од куќата беше свежо молерисана. Влеговме внатре. Полно весели и пијани луѓе. Ние, Јас и Марко, како однапред договорени, веднаш се поделивме и се изгубивме во толпата. Се загледував во лицата на присутните, за да најдам некој познат и да му се „закачам“, но немаше т.н. „жртви“.

„Ако“, си реков, „сега е важно да го најдам фрижидерот и да видам дали останало нешто за пиење.“ Можностите дека ќе го најдам фрижидерот беа мали. А и да го најдев, очекував дека тој ќе биде сосем празен. Но, една убава мисла ми го осветли патот. Ако ова навистина е куќата во која сум живеел порано, населбата во којашто сум растел, тогаш знам сè во неа. И каде е кујната и каде е фрижидерот и вецето и сите други соби. Епа, да се впуштиме во акција!

Без никаков проблем ја најдов кујната, отидов до фрижидерот, го отворив и си земав едно пиво. Внатрешноста беше полупразна, очигледно е дека ќе биде целосно празна додека да го испијам ова што го имав во раката сега. Седнав на фотелјата, што се најде тука, се опуштив и почнав да уживам во музиката, додека безлични луѓе се мотаа околу мене. Не можев да сфатам зошто сите нешто отвораат креденци и орманчиња, бараа храна, грицки, пиење, чаши и разни други глупости. Јас бев препуштен на своите мисли, не ми требаше никој, а и никој не ме забележуваше. Летото, денот, алкохолот и пешачењето си го правеа свое-

то. Бев исцрпен и пивото почна да лизга како што треба (за разлика од почетниот страв со второто пиво пред „Мики“). Сликите почнаа да се матат, секако и облаците „трева“ влијаеја врз сето тоа, а јас само што ја испив последната голтка пиво.

:36:

Одненадеж нешто ми ги стресе сите сетила и ми забучи во главата. Па, сите предмети беа поставени како пред седум години. Тоа дури беа истите предмети. Само, воопшто не беа остарени, излитени од времето, туку беа сосем нови. Истиот бел фрижидер, излепен со сликички од разни фудбалери од којзнае кое светско првенство (првенствено англиски фудбалери, а потоа и некои други), истата стара удобна фотелја без левата задна ногалка и затоа беше постојано залепена до сидот. Музичкиот систем, грамофонот, моите сакани винили, дискови и касети, хм... ене го и телевизорот. На него првпат ги гледав еротските канали, скришно, откако мајка ми и татко ми ќе отидеа во спалната соба, за да се потрудат околу мојата константна желба за уште браќа или сестри.

„А да не испив премногу алкохол вечерва?“ полугласно се прашав себеси, што беше баш трезвено размислување. „И каде е Марко кога ми треба?“ Сепак...

Тргнав по уште едно пиво. Фрижидерот беше празен, па се впуштив во потрага... Ми пролета мислата дека ова е „познат терен“, па знам каде би можело да се најде некое шише алкохол. Тргнав накај спалната соба, некои деца се преплеле на брачниот кревет, ги прекинав во петинг, но тоа не беше мој проблем во моментов. Таму горе, на последниот рафт од витрината, стоеја алкохолите. Можев

да си одбирам што сакам, исто како во слаткарница. Жлездите за лачење се активираа и јас посегнав по црниот „шетац“. Ако се пие, нека се пие како што треба. После толку пиво, уште виски фали, нели?! Посегнав со раката, но не можев да го дофатам, сè околу мене се нишаше. Хмм... го зедев столчето што стоеше тука, до креветот, и се качив на него. Ете го посакуваното шише во моите раце. Ги баталив децата во собата, кои почнаа нешто да дофрлаат кон мене, и излегов од собата. Целта беше фотелјата во кујната.

Набљудувачницата. Удобно се сместив, не ми требаше чаша, а и ме мрзеше да барам чиста чаша (како да ќе ми значи нешто што е чиста), мисијата беше да се дојде до дното. Сум чул дека во војната во Босна, луѓето во рововите, кога го отворале шишето ракија, се разбира дека била домашна, го фрлале капачето и го вртеле шишето во круг додека не се испие целото. А потоа го фрлале и него. Епа, капаче мое, ајде низ прозорецот. Летааај. И така тргнав со својата мисија.

:37:

* * *

Но, тука се случуваше нешто навистина чудно. Работиве не беа можни и логични. Мочниот меур веќе сериозно алармираше, па станав од фотелјата и отидов во бањата. Никого не требаше да прашам, ниту, пак, некој требаше да ми го покаже патот, зашто ми беше кристално јасно каде се наоѓа веќе-школката и тоа ме преплашуваше. Сè беше на своето старо место. Се заборавив во уринирањето, потоа се навалив над кадата и почнав да си го мијам лицето со студена вода. Тогаш влезе некое момче. Наеднаш се завртев и ми се замагли пред очите. Се затетеравив. Тоа ме задржа,

ми рече „здро̀во“, ме седна на работ од кадата, се сврти и излезе од бањата. Не стигнав ни да се заблагодарам, кога ме полазија трпки по телото. Овој лик, кој ми помогна сега, многу потсетуваше на мене. Не, тоа не е возможно. Ама, тој лик, таа фаца, тој сурат, тоа бев плукнат јас. Дали ме измами мигот и дали си замислувам работи, па тоа нема да ми биде првпат. Се погледнав во огледалото, бев блед како крпа, како да сум видел дух. А можеби беше токму тоа. Дух од минатото. Зар тоа не бев јас од пред седум години?

:38:

Човеку, пробај да се соземеш и излези веќе еднаш од врецето. Петпати некој затропа на вратата. За среќа, никој не влезе повторно. Концентрирано пробав да излезам низ вратата. Најпрвин удрив со рамото во рамката, а потоа се одбив од една девојка. Не можев ни да се извинам. Во устата имав одвратно чувство. Соковите од желудникот почнаа да работат и да се креваат нагоре. Мојот организам се бунтуваше. Само да стигнам до фотелјата. Ете ја, уште два-три чекори. Но, тоа траеше цела вечност. Се влечкав напред, грабев сантиметри и милиметри, а фотелјата ми бегаше низ кујната. Конечно се дограбав до неа. Пробав да се сместам удобно. Во раката повторно ми прискокна „џони шетаџот“, како верно кученце, кое си го чека својот газда да се врати од работа и му скока кога ќе го види.

Полека почнав да се опуштам од грџот што ме снајде, пробав да се напијам уште една голтка, па не бев ни до половина шише, а тогаш нешто силно ме запече на усните и во устата. Почувствував топла, леплива и солена течност во устата, замешана со виски. Некако се оттргнав од машината, ја подигнав раката и се избришав. Крв. Блуткава

крв. Сум се изгризал самиот себеси, стегажќи си ги телото, умот, устата, во својата глупава „мисија“.

Онака крвав, истрчав надвор, во дворот. Седнав на тревата. Мирисот на тазе косена трева ги носеше моите мисли. Всушност, морав да легнав. Погледнав нагоре и ја видов полната месечина. Ја правеше ноќта многу светла, премногу светла. Ги затворив очите. Сè околу мене почна да се врти или, пак, јас почнав да се вратам околу сè. О, не! Ох, пак ли?! Едвај станав, се довлечкав до едно дрво, се фатив за него и почнав да повраќам. Каде е сега Марко кога ми треба? Повраќав долго, навистина долго. Од пивото и од вискито, ама и од сè што ми се наталожило на душава. Одвратни течности ме гребеа по грлово, ми поминуваа низ устава, се мешаа со крвта, која никако не престануваше да тече, и ме тераа да повраќам уште повеќе и повеќе... Најпосле паднав на тревата сосем исцрпен, се завртев настрана и пробав да ги испружам барем нозете. Едната од нив се помрдна директно во повраќаницата. Не можев да сторам веќе ништо со себеси и со своето тело. Немав контрола врз своето тело. Тоа беше обземено од некој друг. Можеби од призракот на моето старо јас, кое живеело во оваа куќа едно десетлетие наназад. Стариот, односно младиот Руди, кој тогаш дури не се ни викал Руди, туку имал сосем нормално име и презиме, си го земал своето тело назад. Не можев да си помогнам никако. Абе, каде е сега Марко кога ми треба? Почнав да тонам во летаргично-халуцинантен сон. Ете, си расипав уште една забава.

:39:

Утре ќе биде прекрасен ден!

ОСТРОВ

Драги Мама и Тато,

:40: Овде е убаво. Има сонце, песочна плажа, а морето е многу солено. По капење, секогаш одам на туш, како што ми рековте пред да тргнам. Ги следам сите ваши совети и убаво си поминувам. Изутрина се мачкам со млеко за сончање, кон пладне „бегам“ под сенка, а по осумнаесет часот повторно сум на сонце. Кога ќе се вратам од плажа темелно се мачкам со она специјалното средство што ти, Мамо, ми го купи од аптеката за да не ми се излупи кожата. Веќе сум потемнет. Кога ќе се вратам ќе мислите дека син ви е црнец.

Појадокот е солиден, а вечерата обилна. Даваат и десерти. Постојано се обидувам да ги разбркам мувите што ми се собираат околу лебот, ама тие пак се тука.

Не ми е здодевно. Ја читам „Баудолино“, малку е тешка, ама добро ми оди, интересна е. Мислам дека ќе ја дочитам до крајот на одморот, иако има околу петстотини и четириесет страници. Запознав многу секојдневни луѓе; госпоѓица Намќор, која постојано се туркаше во автобусот; господин Деки Феки, режисерот на „Одисеја 2006-та“; господин и госпоѓа Мреевски; госпоѓа Кумановски Мезал’к, со приврзоците, еден од нив особено здодевен; господин-шофер Ромале Ромали; господин Бркмустаќ, кој можеше да потекнува од која било балканска држава (се снаоѓаше со грчки-

от, српскиот, македонскиот и бугарскиот јазик, но затоа англискиот му беше маана), а сепак, сè уште не можеме да дознаеме од каде е; госпоѓица Кршиста Кло; Марко Вокер (Шетачот); господин Шеќерко, кој, одрекувајќи, ги изеде сите праски, а подоцна и сите парчиња лубеница; госпоѓица Поте Ченоко со пријателите; Пеглачката и нејзиниот маж Баритон Бас; госпоѓа Мрчалка со своето семејство Рибосмрдловски; семејството Бинови; малиот песокофрлач со мајка си (песокофрлачката); Каменорезец Храбар; членовите на „одбојкарската репрезентација“, што секој ден ни ги полнеа очите со песок (барем да беа одбојкарки!); премногу гласните Срби и едно чудо ежови во морето; госпоѓица Висицицка од Холандија со придружникот Скриенкурко од Украина; госпоѓица Госпоѓа... се запознавме и изгледа како интересна личност. Еве ја, доаѓа. Ќе ви раскажувам кога ќе се вратам.

:41:

Ве гушкам. Поздрав до Дада и Бато. Се надевам дека одлучија каде ќе одат на одмор.

Вашиот сакан син.

ВЕТРОТ И ДЕТЕТО

- Кој број?

- Триесет и девет! - извика детето и продолжи да чека.

:42: Кога дојде продавачката со кутијата во којашто беа патиките со број триесет и девет, детето веднаш ги зграби. Беа исти како оние на централното место во излогот. Целосно бели, ганц нови и ексклузивни. Цврста гума и дополнително зајакнати влошки... Дали имаа три црти или една штикла, тоа веќе воопшто не беше битно, зашто мирисот на квалитетна кожа само го зголемуваше нетрпението кај детето. Му ги дразнеше сетилата и единствено што сакаше е да бидат негови. Наеднаш, како да го изгуби разумот. Побрза да ги купи. Дури не ги ни проба. Сакаше да бидат само негови... негови... негови...

- Спакувајте ги! - извика радосно детето.

- Но, чекај, нема да ги пробаш, да провериш дали ти се точни? - продавачката искусно возвраќаше.

- Не, не! - весело одговори детето и извади пари од џебот за да ги плати патиките со број триесет и девет.

Продавачката пребавно ги пакуваше во кутијата, ги ставаше во кесата, ги земаше парите од него, пребавно одеше до касата по кусур и по фискална сметка или барем така му се чинеше на детето. Тоа само цупкаше во место и едвај чекаше да ја зграби кутијата. Кога го доби она што го сакаше, веднаш се упати накај излезот со кесата во рака.

Надвор дуваше силен ветар. Толку силен што младите дрвца се виткаа до половина. Толку силен што дури и понекоја ќерамида паѓаше од покривите. Тропаа лимените огради што служеа како ограда на темелите од зградите што се градеа низ центарот на градот. Прашината ги полнеше очите, ноздрите, а во устата се добиваше пустински вкус. Таков силен ветар метрополата не паметеше долго време. Кога излезе од спортската продавница, сместена во Градскиот трговски центар, детето се затетерави.

- Ох, колку е силен ветров! - извика детето и со двете раце силно ја стисна кутијата во којашто беа спакувани патиките со број триесет и девет.

Детето одлучно тргна накај својот дом. Живееше блиску, во Градскиот сид, во долгата зграда зад „Палета“. Од ГТЦ немаше ни 700 метри до дома. Како се приближуваше до топлиот и комфорен дом, така ветрот сè повеќе се силеше. Како да сакаше да ја истргне кутијата со патиките од рацете на детето. Ги вееше кесите и хартиите низ просторот, ги разлетуваше паднатите пожелтени лисја. Ги туркаше кантите за отпадоци. Го валкаше и онака валканиот град. Дури правеше и мали бранчиња по баричките што останале од синоќешниот пороен дожд. Детето му се спротивставуваше на ветрот со сите свои сили, но и покрај сè, побавно и побавно се движеше! Метар по метар, стапка по стапка. Не се даваше и веќе беше кај италијанската амбасада. Уште малку ќе беше на пешачкиот на „Даме Груев“, па низ „пролазот“, покрај паркчето СФ, ќе стигнеше до својот влез кај „Валијант“.

Малку по малку стигна дотаму. Тогаш ветрот го направи решителниот чекор. Сè се стиши наеднаш и потоа дувна најсилно што можеше. Дувна како никогаш дотогаш во овој нечист град. Се чувствуваше како дрвјата да се корнат од земјата, како сите ќерамиди да летаат од куќните покриви, а вертикалните олуци на зградите попуштаа под силината на ветрот. Тој фучеше и фучеше и тогаш детето падна, се струполо токму пред својот балкон (на првиот кат), но кутијата со патики со број триесет и девет не ја испушташе од раце. Ја држеше цврсто, ја држеше со двете раце и се тркалеше низ паркчето заедно со преостанатиот градски смет.

:44:

Кога слушна трескот, мајката веднаш истрча на балконтот. Го виде милото синче како се прпела околу пожолтените лисја, раскашавено од насобраната кал. Се стрча по скалите, срипа од влезот, го турна намќорестиот сосед од четвртиот кат и во два чекора го фати за рамената и го исправи. Набрзина го внесе внатре. На топло и на сигурно. Тоа сè уште ја држеше фамозната кутија.

– Па, кај си досега?! – вознемирено и растревожено се развика мајка му. – Гледај какво е времето надвор.

– Глеј, мамо, си купив нови патики! – ништо не го колебаше храброто дете.

Мајката веќе ја распакуваше кутијата и вчудовидено се свереше во неа. – Паќ две. Па, ти имаш само една нога! – разочарано премалуваше загрижената мајка.

– Еј, сега се сетив! Затоа не можев да го победам ветрот. Ту, бе, мамо, да имав две нозе сигурно ќе го победи... Нели?

– Да, сине, да.

БОН КРЦКА

Бон крцка под мојот чекор. Напластил снег, па замрзнал. Градот сонлив, не се знае дали заспива или се буди. Се враќам од реге-журка во шест часот изутрина или одам на работа. Ни тоа не се знае. Заматен е умот, дали од премногу пченично матно пиво и од мемливиот мирис на „трева“ во „Блоу ап“ или од утринската дремка, којзнае. Студен ветер ми го бричи лицето. Со брз чекор сакам да ја стигнам големата и длабока река. Не се стигнува. Само ромони и се прпела во маглата, ми се губи од вид.

СКОПЈЕ

ТРИ НАВРАЌАЊА НА МОТИВОТ КЛУПА

*(некои лекторирани,
а некои во сленџ)*

1

:48:

Повторно скопските улици, повторно јас, ама сега без велосипед, пеш, навикнувам некако, полека-полека, се губам по трговските центри, по долгиве булеварии, по кејот на уште малку паке пресуши Вардар, клупите што ги изминувам се речиси искршени (некои се сосема уништени, останата е само железната конструкција), а децата што бегаат од училиште седат неправилно, што би рекле, ние, старците, а, бре, деца седнете како што прилега, а не така, само ја валкате клупата, па после нема каде да седнеме, ќе се сториме „бербат“ во панталоните, бабите ќе нè караат, а каде да одиграме партија шах? Да промуабетиме малку за пензииве, за владава наша, за дневнополитичките настани, кој штрајкува денес, кој утре, да си прикажеме кој умрел, кој отишол на другиот свет, го земал свети Петар, зашто ние старите сè уште веруваме во Господ/Бог – Создателот и неговиот син Исус Христос и се молиме понекогаш, кој колку знае, така останало од памтивек, традиционални навии, старост, ама во нешто мора да се верува, вие денес си верувате во патлакот и двата ташака, рипа уште, а! ако,

ќе дојде време, ќе омлитави, после ќе ве видам во што ќе верувате, добро, нема да ве видам – сигурно! Не ме сфаќајте буквално, бре, деца, зашто мене црвите веќе одамна ќе ме имаат изедено, ама така се вели. Е, тоа ви зборувам цело време, симнете се долу од клупата, седнете си како што треба!

2

Повторно скопските улици, повторно јас, ама сега без велосипед, пеш, навикнувам некако, полека-полека, се губам по трговскиве центри, по долгиве булевари, по кејот на уштемалкупаќепресуши Вардар, клупите што ги изминувам се речиси искршени (некои се сосем уништени, останата е само железната конструкција), а некои дечки што избегале од школо пак вртат цоинт, знам, го чувствувам остриот провокативен мирис уште од далеку, ех бре, па сега кога ќе поминам покрај нив ќе се прават на три и пол, ама јас ќе седнам на најблиската клупа до нив, ќе им правам лош филм, а ги гледам и ги меркам, фураат некаков стил, беги плус суканици, некои јамајски амајлии на себе (поим немаат што е вуду и обеах!) и други тракатанци, реге-хард кор, што да ти кажам, тие врска немаат од каде дошле зелената, златната и црвената боја, врска немаат зошто суканици и зошто светата трева? А трагично е што тие никогаш нема да се заинтересираат зошто сето тоа и од каде? Ниту, пак, ако им го сервираш, изцвакаш или раскажеш, ќе ти речат, а, бе, ти ништо не знаеш, ние знаеме, ги одминувам, мислејќи си: „Што вреди што си еден

:49:

од малкуте растафаријанци во градот и што вреди кога им проповедаш за да ги просветлиш и да ги образуваш, на крајот пак ќе ти плукнат в лице“. (Како во драмата „Лонг плеј“ од Горан Стефановски.) Навистина го мислам тоа и се уверувам дека треба да си го продолжам патот, прошетката по кејот на уштемалкупаќепресуши Вардар и сфаќам – останувам сам да го живеам растафари.

3

:50:

Повторно скопските улици, повторно ние, ама сега без веспа, пеш, навикнуваме некако, полека-полека, се губиме по трговските центри, по долгиве булевари, по кејот на уштемалкупаќепресуши Вардар, клупите што ги изминуваме се речиси искршени, па седнуваме на горните даски од конструкцијата, оние што се за потпирање, а нозете ги ставаме на даските што преостанале, на тие што требало да се седи. Досадно ни е, киднавме од школо, па вртиме ганца, колку да има што да се прави и тамам ќе почне да нè удира во глава, да бидеме хај, стално поминуваат старците што ги избркале од дома за да не досаѓаат, па ќе застанат до нас и само зборат, филозофираат, нè караат, нè учат, жива досада човече, едвај чекаме да им фати устата пења, па да си отидат до фонтаната, тука, на плоштадот и да се напијат вода, после тоа, едно време, све е супер, се кикотиме, ама кога ќе почнеме да стонираме доаѓа оној што мисли дека е пратен од Хајле Селасие или од Боб Марли или од самиот Господ можда мисли дека е пратен, па ќе почне да пропо-

веда како ние не знаеме ништо, ко да сакаме да дознаеме (!!!), како он порачувал книги, музика (дискови и плочи) и списанија којзнае од каде, како он кога бил во Словенија, во Љубљана, купил книга „Реге“, сега ја преведува, проучува, студира, глупости, како он имал сновидение (негов збор, не наш!), му се прикажал Џа и му рекол да проповеда тука и уште еден куп срања. И збори ли збори! А ние само сакаме да стонираме на раат.

ИЛИ ЈАС

:52:

Луѓето се удираат меѓусебно во турканицата. Рамо до рамо, рака во рака. Застани, мрдни, појди, зачекори, потрчај. Сите се забрзани, возбудени, разиграни, а парите им летаат од џебовите и малку по малку со врвовите на прстите го допираат дното од џебната постава на сомотските панталони. Снегот им ги влажни главите, костимите и капутите, а калта им ги валка чевлите и чизмите. Јас ги гледам од прозорецот на вториот кат и не ни помислувам да излезам надвор, за да се стопам со толпата. Мене, тука крај прозорецот, ми е топло, додека си слушам музика на грамофонот. Јас, едноставно, мразам навалици и метежи. О, и... Среќна Нова година.

ПРИКАЗНИ ЗА ВЕЛОСИПЕДОТ

1

Токму кога ќе помислам дека, всушност, залудно сум го потрошил времето, држејќи го пенкалото, вклученото пенкало над тефтеров, измачувајќи се постојано, терајќи го умот да ја пренесе мислата, почетната мисла, иницијалната каписла, идеја, збор, реченица, што било, изморен, од сè, непотребно деконцентриран, изнервиран што за целово ова време можев да читам нешто, книга, месечник, дневен весник, да гледам телевизија, да пијам пиво, да се видам со другарите, да се најдам со некоја девојка, што-ти-јас-знам, да се возам со велосипедот низ Скопјево (кое навистина стана студено деновие, дефинитивно ќе се разболам ако продолжам да се возам по кратки ракави и по сомотските панталони што ги скратив пролетоска, тоа ти е, ме мрзи да се облечам повеќе, а и ако го сторам тоа, знам дека ќе се запотам). Никако не оди!

:53:

Е, токму тогаш станувам, чекорам до балконската врата и намерно ја отворам за да влезе студен воздух и да ме искулира, арно ама, наместо воздух влегува мислата и ми вели: „Абе, Денко, иди до колонијалчено, купи си пивце и ќе ти тргне, во последно време нешто слабо ми пишуваш!“ Јас ѝ одговарам: „Во ред!“ се спремам, земам празна амбалажа, пари и летам кон продавничката. Во меѓувреме, некои баби ми досадуваат во лифтот (се чудам, зошто наме-

сто нив не беше Надица Георгиева, живее кат под мене), со сета сила во мислите го туркам да оди што побргу надолу, зашто баба си е баба, веднаш почнува да ти муабети за нашава трагична ситуација (мислам на политикава, де!) и за нивните пензии што постојано доцнат, ме сфаќаш, се враќам со полни шишиња, ама без пари и со огромна надеж дека сега ќе нема никој во лифтоот, освен Надица.

:54:

Влегувам низ врата, отворам едно шише, со зелено стакло, другите ги ставам во фрижидер и се вчасувам колку ми е празен, па дури и еден растафаријански расположен Етиопјанец би се сожалил над мене, а последните пари си ги дадов за пиење, човеку, нема проблем, седнувам на работната маса, одбирам квалитетно реге што би требало долго и добро да ме „извози“, го земам пенкалото што од претходно останало вклучено, го приближувам тефтеров поблиску, ја отпивам првата прекрасна голтка од зеленото пивско шише, го чувствувам оној прекрасен мирис на јачмен, што продира низ ноздрите и низ грлото, чувствувам дека ќе ме облее убава морница и почнувам да пишувам.

2

Ветрот ми ја бушави бушавата коса, никогаш неисчеслана, итам со велосипедот по градските улици, поточно по „Партизанска“, брзам да ги завршам сите дневни обврски, еве, речиси е пладне, а подоцна треба да се најдам со потенцијалните кандидатки, кои сигурно ќе дојдат со своите другарки, еден грст жени, а сите знаеме какви се тие средби, здодевни и напорни, по кратко време сè ќе ми

дојде преку глава, ќе напуштам сè и едвај ќе дочекам да си одам дома, случајно ќе поминам покрај „Наша книга“ или „Македонска книга“ или „Што-ти-јас-знам-каква книга“ и ќе прочитам на излогот – Огромно Намаление (токму така, со две големи букви) – ќе влезам и ќе ги потрошам сите пари што ги носам со себе, не размислувајќи за тоа дека следниве денови ќе морам да гладувам и да се „греbam“ пијачка кај другарите (имам навистина добри другари!), ама барем кога ќе излезам од книжарницата ќе имам купче книги што не сум се осмелувал да ги купам претходно, но и купче книги што не ми требале толку многу, сепак...

Потоа не знам како да се качам на велосипедот, а знам дека некаде по пат накај дома, на некоја дупка, ќе паднам, верувајќи дека книгите (едно купче „кукулински циклуси“) и синиот тркачки „рог“ ќе останат неповредени, а за мене и не е толку важно. „Тежок ден!“ си мислам додека шибам по велосипедската патека и додека ветрот ми прави фризури што ниту Сергеј, ниту Сретен, ниту кој било скопски фризер, се извинувам, стилист, не може да ми ги направи.

:55:

3

(се чииа колку шиио е можно йобрзо)

Како да се измери изминатата недела? Апсолутно никако! Бев на факултет, си го отворив досието, ми недостигаа осум пријави, тоа се осум професори, па трчај по нив, никаде ги нема кога ти требаат, почеток е на септември, не им е сезона, некои веќе се во пензија (зарем толку долго сум

студирал?!), а кој им е шеф на катедра? и каде е? што? таа не работи веќе тука, па, каде да ја барам? а-а, во Германија е! не, не, сè е супер, сè е супер.

:56: Морам да излезам од зградиштево, абе, кај ми е велосипедот, не е можно да ми го украде, да не ме зафркаваат некои другари што ми ја знаат шифрата, не, го пребарав целиот комплекс факултети, никаде ми го нема велосипедот, по ѓаволите, ај ќе одам до полициската станица да го пријавам, нема друга опција – освен, можеби, и јас да си украдам од некаде. Во станица – мрцварење, не сакам ни да помислам за тоа. Потрошив три часа седејќи на стол и чекајќи да те повика некој, да дадеш глупа изјава и да си отидеш од установата со тапкање по рамото дека ќе го најдат токму твојот велосипед. Ама, едноставно, нема никакви шанси некој некогаш да најде некаков велосипед што бил украден. Не-воз-мож-но!

Утредента пак ништо, седев дома и не знаев како да излезам без велосипедот, некој ми ги врзал нозете. Следниот ден повторно ништо, станав рано изутрина (какво чудо!), решив непродуктивноста да ја преточам во непродуктивен расказ, ама се сетив на мојот велосипед. И повторно си легнав. Очигледно, немаше спас за мене.

ВЕЛАМ...

...во четирите цеба од фармерките имам ливчиња на кои се напишани различни имиња.

Задниот лев ми е за презимињата што ги вртам низ главата. Ќе притребаат ако некогаш напишам некој подолг расказ. Знам дека сите личат на славкојаневските ликови (Геденон, Еразмо, Богумил, Хиероним), но кој од денешниве деца (ако воопшто читаат нешто) го знае Славко...

Во задниот десен си ги чувам имињата на луѓето што ги среќавам секојдневно. Го гледам од далеку, познајник некој, брцнувам во џебот и рошкам низ хартичињата. Белки ќе го најдам вистинското име (Ацо, Марко, Перо, Денко). Ако не, секогаш останува еј, пеер, како си?! Се глеаме, се слушаме. Типичен скопски муабет.

Ете ги и предните џебови. Си дојдоа на ред.

Левиот ми чува прекари. Џебот е преполн со мали, големи, секакви квивчиња и најчесто го вадам вистинското ливче и го погодувам прекарот: Бранче Кељав и Гелс, Дамче Пеерче и Ѓуле (Ѓулс, Ѓуленсие), Гиги и Бака, Зоки Шала, Климпер, Динкурс, Гоце Гомњачар и Гоце Врач, Цефка, Јанче Пеерче, Пунко и Еи. Малку повнатре во џебот имам уште ливчиња со прекари: Цуци и Ицо, Марче и Џинот, Килер, Ајри, Декич и близнаците, а на крајот Виктор Вико-Тико.

Десниот си е за вулгарните довикувања. Вулгаризмите ти се, братче, богатство на народот. Ама, овој славен џеб го крие и мобилниот телефон, па затоа често ми се дупнува и вулгаризмите ми бегаат низ ногавицата. Кога ќе ми затребаат, никогаш ги нема. Како сега, на пример...

:58:

ЗАПИС

На внатрешните страници од задните корици на книгите што ќе ги прочитам пишувам записи/обиди/раскази/минијатури/хаикуа со молив. Потоа, ги заборавам таму, збутани некаде во мојата приватна библиотека, заедно со книшките молци. Бледнеат, полека но сигурно, и фаќаат прашина. Правот се пласти соодветно со секоја новоизградена зграда во Тафталиџе. Напластен и натискан, веќе нема место помеѓу највисоката дрвена полица и таванот. Нема места ниту за уште едно единствено зрнце прашина.

А моливот не е вечен, не ја држи мислата засекогаш. И сигурно би требало да има по некоја добра мисла таму. Па, би морало да има... Хммм...

Сакате да прочитате некоја од нив? Тоа е навистина прелесно. Побарајте ги во мојата домашна библиотека. Имате фотелја од „Јиск“ до неа, светилка од „Икеа“ (верувале или не, сам ја склопив), шарено ќебенце од некоја промоција на „Милка“ (знае да залади во зима), па и кафе ќе ви сварам, ако треба. Можете да го ставите на прозорската рамка. Има доволно место и за тефтер за запишување, молив или пенкало, мобилен телефон и други трактанци. Само не терајте да ги ставам во електронски формат, процедура ми е многу. А и ме мрзи...

КРУЖНИОТ ТЕК ВО СЕНТ НИКОЛ

:60:

Спарна квечерина. Со жена ми седиме на балконот и ладиме нозе. Едниот во кофа, другиот во леген и сите заедно во бунар. Подзавиткани ногавици. Автомобилите вртат околу кружниот тек во Сент Никол. Со нив, заедно, кружи и понекој камион, почесто „тамчиња“, отколку „застави“. Издувните гасови прават чадна завеса. Во неа се заплеткуваат брмчливите моторчиња. Ги има неброено многу. Сите врткаат околу кружниот тек во Сент Никол. Меѓу нив, велосипедистите дишат „на шкрги“, но не се даваат. Си ги купиле најскапите велосипеди и најсовремената опрема. Сакаат да држат брзина со мотоциклите.

На кружниот тек во Сент Никол кружат автомобилите, понекој камион, моторчињата и велосипедистите. Ние се ладиме во „бунар“ на балконот и ни се мати од кружењето на возилата. Полека запавтуваме со рацете, за да им се придружине. Сè посилно мавтаме со рацете и полетуваме. Го „фаќааме“ и ние колото на кружниот тек во Сент Никол.

ТОПЛО/ЛАДНО

Постои дел од деноноќието кога и булеварот замира. Пред зори. Еден миг или еден час. Низ полусонливата/полубудната состојба не можам да препознаам со која брзина тече времето и како се менува просторот. Потоа пркнува сонцето и улицата забрмчува.

Целата зграда сè уште спие. Цевките од радијаторите испуштаа чудни звуци. Барам смисла или певливост во нивниот слоговен ритам. Ништо. Комуницираат на својот јазик. Не ги разбирам, колку и да се вслушувам. Дали се сакаат или се мразат? И тие играат според системот топло/ладно.

:61:

...или...

(уште малку за радијаторите)

ПОДОЧНИЦИТЕ

Студени се цевките од радијаторот на петтиот кат. Креветот е преголем. Јорганот не грее доволно, а јамболијата е спакувана во оставата, на највисокиот рафт/на највисоката полица. Кој ли ќе станува да ја вади во ниедно време?

Перницата не е доволно мека/тврда, голема/мала, висока/ниска, обична/специјална (да се вметне соодветниот антоним во зависност од несоницата на оној што чита)... Едноставно, човек не може да заспие. А бессоната ноќ сè уште трае и трае и трае и никако да заврши. Некој става нова цртка на подочниците.

:62:

СИДОВИТЕ

Сидовите на мојата соба ме галат додека спијам. Не пуштаат никого во собата. За возврат, јас ги греам со книги. Студено им е. Редам полици, рафтови со книги до нив за да им биде топло.

Сидовите на мојата соба не трпат слики, постери, плакати, дури не сакаат ни фотографии и летоци. Ги фрлаат на подот. Шепотат, ги грделе. Им го уништуваат идентитетот, карактерот, ликот.

Многу мудрост насобрале сидовите на мојата соба. Се читале страници од секакви книги, се учеле испити, а тие молчеле и собирале знаење. Но, понекогаш, ноќум, слушам шумови низ собата. Сидовите шепотат, раскажуваат филозофски приказни, беседат со компјутерот, сурфаат на интернет, четуваат со други сидови во светот, не правејќи разлика дали се бели, портокалови, розови или сини...

:63:

Колку реге имаат слушнато сидовите на мојата соба? Колку ли апсорбирале? Колку впиле? Колку разговори, безброј зборови... зборови... зборови... И колку ли смеа, плач, кавги? Колку утрински будења од будилникот во деведесеттите до биперот на мобилниот во новиот век? Но, секогаш истиот звук! Колку ли утрински будења од зборот на татковци и мајки?

Колку ли колку и што... што сè не се изнаслушале сидовите на мојата соба...

ПОЛЖАВ

При прошетката, долга лигава линија на велосипедската патека ми го привлече вниманието и ми ги врати мислите во секојдневието. Близу до свежо косената трева два полжава-голчовци се преплеле на жешката асфалтна патека. Кога стигнав до нив – еден бил. Загледан во голчото, ја загубив рамнотежата. Одзади ме собра велосипедист. Кога стигнаа до нас – еден бевме.

ГИЛБЕРТ

Кога првпат донесе волна за влачење и предење се создаде хаос, конфузија, безредие. Го чувствувавме како Икар, чунки тој беше одговорен за целата плетачка работа. Подоцна се покажа дека тоа беше кобно и особено незгодно за нас. Тој постојано го забораваше вретеното. Се обидувавме со секакви помагала, но ништо не успеваше. По кратко време се откажувавме, но тој нè бодреше, нè охрабруваше и нè убедуваше дека можеме и оти следниот пат ќе го понесе и вретеното. Таков беше Гилберт.

Надежта не ја загубивме. Џемперот не го сплетовме. Волницата остана како гнездо за молците.

:65:

ЏЕРОНИМО

Ништо не е важно кога трубата ќе затруби за напад. Ништо не е важно кога капетанот ќе ја извади сабјата од канијата. Ништо не е важно кога коњицата напаѓа. Ништо не е важно кога облак од прав се приближува кон нас. Бегајте црвенокожни браќа!

:66:

КАЛОСПИНТЕХРОМОКРЕНА⁶

Тоа беше вторпат како се искачувам на мојот наперчен облак. Тој ме носи високо низ небесниот лавиринт, додека лебдам до коленици забразден во неговата магла, изменета со студени кристали, што на афелното сонце прават виножитовски отсјај.

Помислувам... ех, уште дожд ми недостига, па да го доживеам оној чудниот збор што случајно го прочитав во Лексиконот на странски зборови и изрази. Хе, што сè си помислувам кога лебдам. А ене го и познатиот прозорец. Јас тука се симнувам. Епа, толку од записов.

:67:

⁶ Според Лексиконот на странски зборови и изрази, во издание на „Просвета“, изработен од Милан Вујаклија, калоспинтехромокрена е водоскок, кој, осветлуван од разни бои, изгледа како да фрла околу себе светлосни искри во разни бои.

ЗАБАВА

Бели слончиња ми се мотаат околу креветот. Играат во ритамот на музиката. Собата се врти насекаде, заедно со слончињата. Час е ваму, час е таму. Замижувам, ги отворам очите. Пак замижувам. Џабе. Тие сè уште си прават забава. Се вртом на другата страна од креветот, посегнувам по чашата на ноќното масиче, ја земам и таблетата со златна обвивка, што стои до неа, па ја пијам преостанатата течност заедно со апчето. Повторно легнувам за да уживам во матинето на слончињата, зашто оваа состојба којзнае кога ќе заврши.

:68:

ПЕРОН

Средина е на септември. Тегобен ден. Небото е бремено и сака да роди дожд. Долг воз. Таа стои беспомошно. И тој. Ќе ги брои вагоните кога возот ќе го одвлечка далеку. Бројот ќе остане врежан долго во нејзината потсвест. Премногу долго! Почнува да врне. Накиснуваат... Но, кој да се грижи за тоа. Солзите се спојуваат со капките дожд. Се слеваат по нивните лица. Истоштени лица. Истоштени од она што го знаат, а не можат да го спречат или да го изменат. Којзнае дали некогаш повторно ќе се сретнат... И знаат дека сега, во овој момент, фрлаат сè во кантата за отпадоци што се испречила пред нив. Сè што граделе заедно. Солзите се спојуваат со капките дожд на нивните лица. Нема толку шамичиња на светот што би ги избришале нивните солзи. Нема никаква сила на светот којашто би можела да ги избрише нивните спомени.

:69:

И секогаш тој ќе се качува во проклетниот воз. И секогаш таа ќе стои уште долго на перонот на кој го виде последен пат, држејќи го наводенетото шамиче со кое тој сакаше да ги избрише нејзините солзи.

Тој дожд никогаш не престана да паѓа...

СНЕГОТ (дење)

Повторно снег. И повторно снег. Во марта, цутник и косар. Дува, сече, корне. Фучи. Не се дава! Снег и ветер. Ветер и снег. Лапавица. Голема, тешка, леплива лапавица. Ми влегува во очите, ми го мокри тилот. Ја турка капата и го вее шалот. Го вее и снегот на оваа ниска надморска височина од 630 метри. Недела, шести сенокос. Шестиот месец од годината, којзнае која! Сечко сè уште царува. Повторно снег... и повторно снег...

:70:

...или...

СНЕГОТ (ноќум)

Бее. Огромни, бели снегулки паѓаат на земјата. Лапа-вица. Стојам и гледам низ прозорецот, носот ми е залепен за него. Топлиот издишан воздух го замаглува стаклото. Со десната рака ја држам завесата. Гледам во просторот. Иако е темно, се чини како да е ден. Ги бројам снегулките до заборава. Почнувам одново. И одново. Повторно грешам. Со левата рака ја држам завесата. Два часа педесет и три минути сум во новиот ден. Бројам снегулки. Некои ми бегаат, пребрзо паѓаат на земјата и се слеваат со пластовите снег.

:71:

Најпосле се откажувам. Со десната рака ја држам завесата. Надвор снежи. Мислите ми навираат, легнувам на креветот. Го оставам снегот да се таложи во мир. Надвор снежи.

ВЕРБА

:72:

Вистински се подмочав во гаќи кога ја купив плочата за којашто штедев веќе подолго време. Оваа оригинално издадена плоча некаде во Лондон, којзнае како донесена овде, во Скопје, беше стара четириесетина години. Кога ќе го погледнев црниот винил добивав чувство дека иглата од грамофонот никогаш не забраздила во спиралите. Затоа сè повеќе ја засакував. Невиност. Ги истресов сите пари пред продавачот, си ја земав плочата и излегов надвор. Отидов до автобуската станица и со нетрпение исчекував автобус. Времето течеше како во луп. Посакував колку што е можно побргу да стигнам дома. Дојде „петка“ и почна да се тегави по скопските улици. Се сенсааше како сунсалецот, а луѓето внатре ги замаглуваа прозорците со нивното валкано дишење. Си седев и си ја разгледував плочата детаљно. Си ја гушкав како мало дете. Луѓето околу мене ме погледнуваа чудно. Ах, колку бев нестрплив. Чувствував дека срцето сака да ми излезе надвор. (Веројатно знаете како е да го држите најомиленото нешто во рацете.)

Најпосле стигнав дома. Не ги соблеков ниту јакната, ниту чевлите, онака каллив влегов во својата соба. Го вклучив грамофонот и ја ставив плочата. Таа нежно закрцка низ звучниците. Ги подигнав потенциометрите од засилувачот малку погоре од вообичаено. И тогаш кога ги очекував првите мелодични звуци од албумот – снема струја. Ебати среќата!

СРОДНОСТ

Се најдоа во кафуле. Случајно. Музиката ги спои многу брзо. Премногу сродни за да бидат заедно. Почнаа да се бакнуваат. Неговите суканици и нејзините суканици правеа компактност. Не им се одеше дома. Разговараа и пушеа цоинт. Го шетаа градот, сув и пуст како африканска пустина. Се смееја со часови. Ги фати зората. Потоа си отидоа дома.

СИНЕСТЕЗИЈА

Тонам... кога се загледувам во твоите очи. Го сакам тоа – твојот стисок кога ме гушкаш. Ја заплеткувам раката во разбушавената коса. Само мирис на неизмиен скалп. Се припивам на твоите гради. Го слушам ритамот на срцето. Испумпува топла, искрена, невина крв. Ритамот ги носи моите мисли далеку... преку морето... Толку далеку што помислувам на старата љубов. Се „мазам“, чувствувајќи те. Мислите целосно се кај старата љубов. Се „мазам“. Ликот на друг човек е пред мене.

:74:

Ме губиш...

ЖАР

Спарно утро во Геге. Сите прозорци и врати се отворени, освен надворешната. Пак не се случува ништо. Ниедна завеса не мрда. Нема ветерче да влезе и да олади. Сега го бараме проевот, што преку цела година го проколнуваме. Малата стрелка на часовникот закачен на сидот покажува на север, големата се расчепатила и го фаќа југ-југоисток. Епа, добро, де... Не било утро...

* * *

Спарно пладне во Геге. Часовникот закачен на сидот покажува 12 часот и 37 минути. Двајца млади, момче и девојка, изгледа не се тинејдери, туку малку постари. Девојката личи како да е позрела и поискусна, можеби има 22 години. Момчето сè уште е голобрадо, но тоа не треба да биде никаков знак за неговата старост/младост. Лежат на еден не многу голем кревет, тукушто разбудени, не се преплетени како љубовници. Меѓу нив има простор колку за еден ептен истуткан чаршаф, затоа што е жешко. Испотени се и сè околу нив ги прави нервозни и раздразливи. И бурната вечер, исполнета со многу алкохол и секс. И спарното утро/пладне, кое мачно живурка во јули. Очигледно е дека времето застанало и заглавило на најжешко.

:75:

И двајцата се желни за студен туш, но не знаат како да си соопштат еден на друг дека секој од нив сака прв да се освежи. Значи, се знаат од скоро и тешко комуницираат

за интимата. Дури не може ни да се препознае дали се во врска, љубовници/прељубници или само имале секс за една ноќ. Сигурно не е ни тоа, зашто сексот за едно ноќ е речиси невозможен во Геге ако си собрал партнер од Центар.

* * *

- Мене не ми е гајле дали воопшто дишеш! - малку погласно рече таа.

- Зар не ти беше убаво ноќеска? - изненадено праша тој, придружен со остро вртење на главата кон неа. Неговите локни доцнеа секунда-две.

- Баш поради тоа и не ми е гајле - возврати девојката, мошолејќи се на раздрнканиот кревет.

:76:

- Не сфаќам?! - сè уште зачудено беше момчето.

- Подај ми ги гајчките и иди смати кафе! Нес. Со млеко. Ти и онака не треба да сфатиш! - со малку повисок тон одговори таа. - И додека правиш кафе, ќе влезам да се истуширам. Има вода?

- Добро - рече посрамено и натажено како за себе. Таа не го слушна тоа. - Изгледа синоќа сум заебал нешто - мрмореше додека одеше да ја сврти плочата од другата страна - всушност, „Охугèне“ ич не ѝ одговара, подобро да пуштам нешто друго.

Откако ѝ ги подаде тангата и беби-долчето, момчето тргна накај кујната, а девојката остана да лежи на креветот. Да не се лажеме, таа, секако, ќе се тушира прва...

ВРТЕЛЕШКА

Вртелешката ја вртев на ветерот само тогаш кога немаше сонце, зашто тоа му пречеше на мојот слаб метаболизам. Така, понекогаш моето кокошкино слепило ме измачуваше и сè ми беше светлозеленикаво, додека вртелешката правеше елипсовидни движења во обратните бои на виножитото. Најчудно од сè ми беше тоа што вртелешката се вртеше во спротивен правец од вртелешките на другите деца. Ама, не обрнував многу внимание на тоа кога босите нозе трчаа по зелениот плевел. Прекрасно ми беше тогаш кога почнуваше да роси и сите деца си одеа дома, па целата плевелна полјана остануваше само за мене. Веднаш се прогласував себеси за кнез и ги поканував разните гадинки да бидат мои поданици и да ми служат мене и на мојата вртелешка. Потоа, мајка ми викаше по мене да дојдам на ручек и јас со тага во срцето морав да одам дома и да го распуштам своето кнежевство.

СМРТ И НЕШТО ПОМЕЃУ

КАЖУВАЊЕТО НА ЕРАЗМО⁷

Еди којси веројатно се излагал кога запишал дека човекот со двојно име, Гедеон – во празничните утра и Еразмо – во вечерните часови на делниците, никогаш нема да биде споменат.

Тој, Гедеон-Еразмо, со суво лице и танок издолжен нос, слика и прилика на пруските генерали од Првата светска војна, при бесцелните прошетки низ улиците на зовриениот град се среќаваше со мене, обичниот хранител на гулаби на почетокот од големиот парк.

:80:

Токму така.

Гедеон-Еразмо, за мене познат само како Еразмо, бидејќи се среќававме единствено во вечерните часови од делниците, секогаш ми зборуваше за некој прочуен писател од државава, кој велел дека сме на минување низ времето и никогаш не ќе знаеме во кој од двата света сме живееле.

Е, токму тој писател, во некоја книга со тврди, дебели корици, кажувал дека мојот соговорник Еразмо никогаш нема да биде споменат во никаков акт и во никаква книга.

Еразмо, и понекогаш Гедеон, секојдневно се бореше, освен во празничните утра, да не се случи тоа. Но, неговите

⁷ Гедеон-Еразмо е лик од расказот „Другата страна на непостоењето“ на Славко Јаневски, публикуван во книгата „Зад тајната врата“, во издание на „Македонска книга“ во 1993 година.

шанси беа сведени на минимум. Дури и неговиот сон беше малтретиран.

Гедеон, пак, живееше мирен и спокоен живот.

Човекот кој се среќаваше со мене во вечерните часови на делниците додека ги хранев градските гулаби, добиваше анонимни писма, телефонски повици од кои се слушаше воена музика, тропање на вратата од неговото едно-собно станче, чукање со ситни камчиња на прозорецот од спалната соба длабоко во ноќта. Телевизорот што го купи „на старо“ пред дваесетина денови, претходниот едноставно експлодира сам од себе, работеше само на еден канал, и тоа токму на оној каде што се емитуваа стари воени филмови без превод, но со германско потекло.

:81:

Гедеон, пак, живееше мирен и спокоен живот.

Еразмо мораше да почне да ги сонува ужасните сцени од момчештвото, кога насилно го зедеа да се бори на фронтот, некаде во Панонија. На чија страна – не знаеше ни самиот. Пукаше со стариот „маузер“ и фрлаше бомби само за да опстане. Сега, сите оние што ги уби, а не им го знае ни името, ни бројот, ни ликот, му доаѓаат на сон. Го мачат. Секоја ноќ сè повеќе и повеќе. Случајноста го донесе кај мене, ненаспан, забраден и распартален. Ми ја раскажа неговата приказна.

Гедеон, пак, живееше мирен и спокоен живот.

Долго потоа не го бев видел Еразмо или Гедеон, или Гедеон-Еразмо, мислев, отпатувал, избегал подалеку оттука, но разбрав од Едиќојси дека, сепак, умрел, како што и

самиот предвидуваше додека ги хранев здебелените гулаби, од срцев удар, биле два едноподруго, како тектонски земјотрес. Додека спиел. Имал време само да се насмевне и да ги оцагари очите со неподносливо големи подочници, а потоа им се придружил на непостојните.

:82:

АРТУР

„Го губиш полека патот и нема каде да одиш. Нема ни со кого да се бориш, сите твои непријатели се два метра под земја, од нив се останати само купишта коски, изглодани од црвите. Дојде времето кога треба да се вратиш дома и да ги одмориш своите стари рани, речиси претворени во красти.“

Така му глаголеше Мерлин на Артур, престорувајќи се во мудар був. Потоа ги распрета крилјата и полека летна кон небесното синило.

:83:

Однекаде, гладен и убаво тимарен јастреб се впушти по мудриот був, за да ја задоволи својата исконска потреба. Артур го забележа тоа, набрзина ги спреми лакот и стрелата и се намести. И покрај целиот оклоп што ѝ тежеше на неговата старост, и покрај сончевите зраци што му удираа директно во очите, и покрај ветрот што пиркаше, кралот в миг прецизно нанишани и го затегна лакот. Ја исфрли стрелата и погоди. Се слушна очајнички крик. Прободен во вратот, јастребот за неколку мигови се струполи во островската прашина. Само едно мазно крило остана згрчено нагоре, како повик за помош.

Артур првпат во животот му помогна на маѓепсникот. Тоа беше неговата последна битка.

Оттогаш, никој никогаш не го видел бувот.

ПОД КИПАРИСОТ

Снегот падна доцна оваа година. Веќе фати пролетта и кокичињата почнаа да ги протнуваат главчињата низ снегот. Жолтото сонце и белата месечина грееја деноноќно. Каква прекрасна хармонија. Ѓаволи играат на полната месечина и ангели се смеат на пладневното сонце, во ливадата, околу кокичињата, во пролет.

:84: Често зборував дека под кипарисот, токму таму каде што никнаа цвеќенцата, некој некогаш закопал кѹпче со златници. Никој не ми веруваше. Сега, кога сите знаат славата им ја препишаа на другите. А мене – ништо! Останав со патлакот во рацете и зборовите во етерот. Поган живот! Секогаш славата за другите. Ти, другар, почекај, има време, така ми велеа. Јас им возвраќав, каков живот, каква иднина. Јас со вас веќе не садам тикви.

По неколку денови умрев. Случајно!

ПРЕКУ СИДОТ ДО СЛОБОДАТА

Слободата секогаш е на чекор од тебе. А храброста да го направиш тој чекор е илјадници километри далеку. Затоа, вечно кружиш околу сидот, некогаш висок како облакодер, како највисоката зграда на Балканот, а некогаш толку, толку мал, што ако кивнеш, обилно ќе ја испрскаш другата страна.

Кружиш за да ја постигнеш зацртаната цел, како гладно и бесно куче, како мачка пред парење, како стаорец во зградата на „Комуна“, како орел над два зајака што набрзина прават потомци, и полека добиваш некакво чудно полнење, непозната сила го става прстот токму на моето теме, молекули смелост, енергија. И, оп, веќе си на другата страна, си пристигнал каде што си посакувал. Таму раскош, сјај, „божева је хубавина“, идила. Таму слобода! И потоа, таму пустош, пепел, таму секавици, молњи, чекор од тебе... а храброста таму...

:85:

„таму по кавал в срце да свирам
с'нце да зајдвит ја да умирам“.

МАРГИНИ

Осамениот маргиналец на стражарското место АБ знаеше како изгледа да се растопиш, да се расчлениш, да се распаднеш до атом, да станеш ништо, зашто во долгите беседи што му ги држеше на писателот, на раскажувачот, на нараторот или само на себеси (темно е, во темнината не знае со кого е, сам ли е?) почнуваше летаргично да лебди.

:86: Колку ликови носи темнината? Никогаш не му стана јасно. Впрочем, сфаќаше како да си ги прочисти лавиринтите на умот, зборувајќи кон сенката-лунатик, а тој беше токму тоа, сенка, лунатик, сомнамбулист, пасиониран идолопоклоник на секогаш полната месечина. Најнакрај си одеше, така сам, чувствувајќи го присуството на само-тијата, а можеби и присуството на друго суштество кое го набљудува. Макар и интроспекциски. Можеби сенка, сенки.

Мораше да се дезинтегрира до атом, постојано да биде дезинтегриран, денес, сега, овој момент си тука, а потоа трепнеж, ни толку не е, ене онде, и подалеку, на луната расцепната качен – стоиш.

Среде пустошот, како „ламбоносецот“ одеше барајќи човек, но на таа топка од вода, осветлена од сонцето, се видело ли жив човек?! Разбираше, конечно разбираше, маргините служеле за да се чкртка на нив!

БЕЛУТРАК

На крајот од разурнатото здание, затскриен чекав во темниот агол со белутрак во згрчената рака, високо подигната во напнатиот задушен мрак.

Просторот го исполнија нечии рамномерни непретпазливи чекори, се приближуваа сè повеќе, сè повеќе до аголот каде што бев скриен. Истрајував и морници ми лазеа по целото испотено торзо.

Телото се приближи доволно близу!

Го удрив и го удрив...

го удрив и го удрив...

го удрив и го удрив...

го удрив и го удрив...

токму со острата страна.

Белутракот се зацрвени, се раскрвави моето лице, бушавата коса, парталавата облека. Падна, се струполи како боксерска вреќа. Телото што одвај пулсираше закрвела, се задуши во сопствената горлива крв... онеме...

Ноќта во бранови тивко го носеше екот.

Отидов на крајот од разрушеното здание и затскриен чекав во темниот агол со белутрак во згрчената рака, високо подигната во напнатиот задушен мрак...

ДЕЖА ВИ

Сè почесто одам кон длабочините на езерото, нашето езеро. Сè почесто одам кон височините на синилото (од светското море и од македонскиот океан, од солзи, се разбира!). Сè почесто одам за да го достигнам ембрионот на мудроста. Барам вжештен меч да ме боцне директно во синевината на окото, како Самоиловите слепци, за да бидам слеп ко Омир, да го развијам ембрионот на мудроста. Се грчам од страв додека пловам по Стикс, веслам со кануто, благословено од индијански вражалец, ама како постојано да стојам во место. Како од оломлани да не сум се помрднал. Го гледам дното, исполнето со ежови. Од нив се престорува Посејдон и вели, „Да те поттурнам одзади за да стигнеш побрзо до пеколот?“ Му одговарам, „Си се збунил, Посејдоне. Не сум јас тој, ниту, пак, Данте е. Вергилиј е личноста што ја бараш! А сега остави ме на мира да си веслам. Не гледаш ли дека ги барам границите на Македонија?...“

КРИК

Ноќта ги носи криковите појасно и подалеку. Наслушнувам и ги распознавам. Доаѓаат од сите страни. Отсекаде! Тргнувам по нив во пустиот град. Ама, каде најпрвин?! Потрчувам наваму-натаму, од притаен шум до врескачки глас, ништо нема во црната ноќ. Како урбана герила правам упад во парковите, во рунираните згради, ја посетувам напуштената печатница „Гоце Делчев“, отспротива навлегувам во изгорената „Грација“, долгите булевари ги минувам како сенка на ветрот. И пак ништо. Постојано така. Ноќта ги носи криковите...

:89:

БЕЗДЕЛНИК

Ниво -1:

Сам сум во собата без ниеден агол. Во неа нема врата. Само едно прозорче, од кое паѓа призрачна светлина. Не се знае дали е од сонцето или од некаква улична светилка. Сидовите немаат боја. Излупени се, голи, мувლოსани... Некој гребел со нокти по нив. Пишувал ли нешто? Не се распознава. Годините го срониле до непрепознавање. Седам на столот со три ногалки и размислувам. Тука е најниското ниво на свеста. Подрумот на човечката душа. Се потсетува на „Терор хаза“⁸.

Ниво 0:

Ме гледа тенк. Вистински, огромен, метален тенк од Втората светска војна или можеби неколку години подоцна. Ме гледа со својата цевка директно во очите. Не трепнувам, не трепнува ни тој. Цевката нишани во главата. Се слуша експлозија, не чувствувам ништо, не гледам ништо, само знам дека сум разнесен до најмали честички, до атоми, како во „Терор хаза“.

8 Музеј во Будимпешта, Унгарија, наречен „Куќа на теророт“. Се наоѓа на булеварот „Анраши“. Познат е по тоа што во оваа зграда се наоѓале и фашистичките и комунистичките диктаторски режими во средината на 20 век. Исто така, оваа т.н. „куќа“ е и меморијален центар на сите жртви од овие два режима, вклучувајќи ги и оние што биле задржани, распрашувани, измачувани или убиени внатре во зградата. Куриозитет е тоа што во рамките на зградата има цел тенк! Музејот е отворен во 2002 година.

Ниво 1:

Подот крцка под мојата тежина. Подот крцка во мојата темнина. Не сум тежок човек... сигурно подот е многу стар. Го глодале црвци со години и децении. И денес, кога ќе се стиши сè, квечерум, ако доволно се вслушам, ќе ги чујам црвите како шетаат низ нивните лавиринти во дрвениот под. Се слуша грицкањето на дрвото. Илјадници мали лигави суштества ја отвораат устата и гризат ли гризат. Тоа одзвонува во мојата глава како најголемото своно што клисарот, пијано, ги лупа најсилено што може. Уште малку па ќе се обеси на него. Сè е исто како „Терор хаза“.

Ниво 2:

Светот на дланка. Светот во двете раце високо над главата. Светот под моите нозе. Шетам низ државите и континентите како цин. Прескокнувам мориња и океани, планински масиви и висорамнини. Со пустините си играм „плочка“. Час сум тука, час сум таму. Одам од Северниот до Јужниот Пол во седум чекори. Јас сум фашист и го уривам светот. Јас сум комунист и ги бришам границите. Една држава, еден народ. Се наведнувам, клекнувам, ја собирам сета сила и ја насочувам во рацете. Го земам светот, го туткам, го туткам, го стуткувам, го правам како гмечена топка во неправилна форма, гмечена топка од лист хартија А4, го фрлам во кантата за отпадоци. „Терор хаза“ се појавува на местото каде што го откорнав светот.

:91:

Ниво §:

Помпезноста е златна работа. Уринирам во кадата додека се туширам и си пеам песни. Нив секогаш ги пеам

фалшливо. Не знам да пеам на друг начин. Со тушот поминувам по местата каде што сум се измочал. Од собата трешти музика од стариот грамофон. Тој не може да произведен квалитетен звук, па прави какофонија што ме иритира. Истрчувам од бањата, гол, мокар, растревожен. Го земам грамофонот, го отворам прозорецот и го фрлам. И јас летам со него.

Терор... хаза...

Терор... хаза...

Терор... хаза...

Терор...

хаза...

ПОГЛЕД

Минувачите продолжуваат да поминуваат, додека чекорите стануваат сè потешки и потешки. Потоа, седнувам на бетонот за да си отпочинам малку. Здогледувам тешки грутки на раскопана земја, засушена и оставена така. Па, и бушаво дете кое буричка во преполнетите контејнери. Искршен кладенец без капка вода. Облаци од смог низ кој поминуваат црвените двокатни автобуси. Стихови што ги вртат низ по цел ден низ главата.⁹ Не знам каде почнуваат и не знам како завршуваат. Понекогаш само ги мрдам усните, а понекогаш и тивко ги потпевнувам. Некогаш само ми минуваат низ главата без да сакам додека си чекорам по градските улици, барајќи ништо.

:93:

9 ...Sipple it down down, sipple it down down / It's a rudeboy town, it's Kingston town / Some man have no manners, steal an try fi beg a thing / If you no drop no green, a straight up dissing ting...

Стиховите се земени од песната „Кингстон таун“ на реге-артистот Албороси, од неговиот деби-албум наречен „Соул пајрат“.

ПРОДОЛЖЕНИЕ НА ОСТРОВСКИОТ МАНИФЕСТ

Од името на потонатите бродови од почетокот на светов до денес и од името на коралите на нивните палуби и октоподот скриен во кабината на капетанот и ајкулата што мерка крај машината за погон и пираната под креветот во собата број 206 и јатата мали егзотични риби што шетаат по ходниците и морското коњче близу до турбините и свездата прикачена високо на јарболот и планктоните во оџаците и китовите во океанот; ве проколнувам јас, обичниот човек кој нема никаква врска со наутиката.

:94:

ВИСТИНАТА

Славко Јаневски претскажуваше на овчи плешки, колеше јарци за вражални обреди и сликаше сакати светци на таваните по куќите во Кукулино.

Печо црта криптографи на крлушките од сребрени риби, оплодува петли под крстопатни дрва и прави спирали од ислужени дневни весници.

:98:

Јас ќе ја слушам поезијата на Печо, ќе го читам Славко Јаневски во книги со тврди, излитени корици, ќе запишувам зборови на ливчиња со различна големина и ќе се обидувам да го најдам сопствениот стил.